

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs: 400 fr. per jaar.

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Het burgerrechtelijk en fiscaal statuut van de meerhoofdige rekening in België en in het buitenland

Toen mij op een goede morgen de vraag werd gesteld of ik wel degelijk op de hoogte was van het statuut van de *compte joint* in het Luxemburgs recht antwoordde ik na enige aarzeling positief, in de overtuiging dat de « *conjoint* » in Luxemburg wel niet erg zou afwijken van zijn soortgenoot in België. Achteraf bleek echter dat de *compte joint* (1) werd bedoeld, en moest ik innerlijk bekennen dat ik, ondanks mijn juridische en bancaire vorming, van deze rechtsinstelling even weinig afwist als van de twaalvduimsdarm die nochtans tot mijn eigen ik behoort.

Later troostte ik mij met de vaststelling dat mijn onwetendheid in de grond niet zo laakbaar was geweest. Hetgeen men in de op hun gebied encyclopedische werken van De Page (2) en Frédericq (3) over de « *compte joint* » aantreft kan weinig meer dan een eenvoudige vermelding worden genoemd. Het nochtans volumineuze « *Droit bancaire* » uit Les Nouvelles schijnt de *compte joint* niet eens te kennen, terwijl Colin en Capitant (4) onomwonden schrijven « *qu'il s'agit d'une institution d'importance et somme presque négligeable* ». Planiol (5) drukt zich nog sterker uit en spreekt over « *une institution morte*. »

Zoals verder zal worden uiteengezet beleefde de meerhoofdige rekening rond de eeuwwende om fiskale redenen een hoge bloei. In deze periode was zij dan ook het voorwerp van een overvloedige literatuur (6). Wij zijn ervan overtuigd dat het de moeite loont het alsdan ontwikkelde systeem van de « *compte joint* » te restaureren en zulks niet alleen om de doctrinale verfijndheid waarmede het werd opgebouwd, doch ook omwille van het praktisch nut dat deze instelling thans nog biedt. Dit nut is stellig niet bijster groot doch elk nut is nu eenmaal nuttig en verdient als dusdanig bevorderd te worden.

Het burgerlijk statuut van de meerhoofdige rekening

De meerhoofdige rekening is een crediteur-rekening die in de boeken van een financiële instelling geopend wordt op initiatief en op naam van meerdere titularissen die tegenover deze instelling de hoofdelijkheid bedongen hebben van hun schuldvordering voortvloeiend uit het toevertrouwen van gelden of uit de neerlegging van effecten. Deze omschrijving is ruim :

zij beperkt het toepassingsgebied van de meerhoofdige rekening niet tot de sfeer der banken, terwijl anderzijds haar economische oorzaak niet uitsluitend wordt vastgelegd in het rechtstreeks of onrechtstreeks deponeren van gelden. Om praktische redenen echter zal het object van ons onderzoek zich hieronder beperken tot de meerhoofdige deposito-rekeningen in de banken. Het spreekt daarbij van zelf dat onze aandacht hier niet gaat naar de meerhoofdige rekening als boekhoudkundig verschijnsel doch wel naar de overeenkomst die aan de opening van een dergelijke rekening ten grondslag ligt.

Het onderscheid tussen de meerhoofdige rekening en de gewone gemeenschappelijke rekening (7) ligt hierin dat de verhouding tussen de titularissen-schuldeisers en de depositohoudende bank in het eerste geval krachtens een uitdrukkelijk beding in de overeenkomst beheerst wordt door de *actieve hoofdelijkheid*: de titularissen der rekening zijn solidaire schuldeisers van de bank. In het tweede geval echter geldt de algemene regel en zijn de rekeninghouders slechts gezamenlijke schuldeisers van deze laatste.

Om de draagwijdte van het onderscheid tussen de meerhoofdige en de gewone gemeenschappelijke rekening te begrijpen dient men zich een duidelijk idee te vormen van hetgeen door de hoofdelijkheid onder de schuldeisers — of de zogenaamde actieve solidariteit — in het recht wordt bedoeld.

De hoofdelijkheid onder de *schuldenaren* — of de zogenaamde passieve solidariteit — is in de banken voldoende bekend. Wanneer verschillende kredietnemers zich tegenover een bank hoofdelijk verbonden hebben dan kan deze bank bij de inning van haar schuldvordering eenieder dezer debiteuren voor het gehele bedrag aanspreken zonder tegen de overige kredietnemers vervolgingen in te spannen. Had de bank geen hoofdelijkheid in de kredietopening bedongen dan was ze verplicht geweest alle kredietnemers voor hun aandeel in de schuld te vervolgen.

Bij het overlijden van één der solidaire kredietnemers vervalt echter de hoofdelijkheid tegenover de erfgenamen van deze kredietnemer. Bij het innen der schuldvordering kan de bank ofwel de overlevende kredietnemers voor het geheel vervolgen, ofwel elk der erfgerechtigden van de overleden kredietnemer aan-

spreeken voor zijn aandeel in de schuld van de decujus tegenover de bank.

Alle erfgerechtigden samen zijn gehouden voor de gehele schuld doch individueel alleen volgens hun aandeel in de nalatenschap. Speciaal om het uiteenvallen van de solidaire schuld door het overlijden van één of meer solidaire schuldenaren te verhinderen wordt in alle akten kredietopening uitdrukkelijk bedongen dat de schuld van de kredietnemers niet alleen hoofdelijk doch ook ondeelbaar zal zijn.

De hoofdelijkheid onder de *schuldeisers* steunt in omgekeerde zin op dezelfde beginselen. Zoals elk der solidaire schuldenaren er toe verplicht kan worden de gehele schuld te betalen, heeft elk der solidaire schuldeisers het recht de gehele schuldvordering te innen. Heeft de schuldenaar aan één der solidaire schuldeisers betaald dan is hij tot het beloop van het betaalde bedrag van zijn schuld bevrijd. De kwijting door deze schuldeiser ondertekend is hem voldoende: de betaling is geldig en kan noch door de overige schuldeisers noch door derden worden betwist.

Bij het overlijden van één der schuldeisers neemt de solidariteit onder diens erfgerechtigden een einde. De erfgenamen kunnen allen samen geheel, doch elk afzonderlijk slechts hun aandeel in de schuldvordering opeisen. (8) De hoofdelijkheid blijft echter bestaan onder de overlevende schuldeisers: eenieder van hen kan de gehele schuldvordering innen. De door de schuldenaar gedane uitkering kan niet worden bestreden, noch door de overige overlevende solidaire schuldeisers noch door de erfgerechtigden van de overleden mede-titularis noch door derden.

De hoofdelijkheid onder de schuldeisers wordt geregeld door art. 1197-99 BW. e.v. van het Burgerlijk Wetboek. Art. 1197 bepaalt zeer duidelijk: « Er bestaat hoofdelijke verbintenis onder verschillende schuldeisers wanneer de titel uitdrukkelijk aan ieder van hen het recht geeft om de betaling van de gehele schuld te vorderen en de betaling aan één van hen gedaan de schuldenaar bevrijdt... ».

* * *

De meerhoofdige rekening is een vernuftige toepassing van het zoëven ontvouwde instituut der actieve hoofdelijkheid. Aan het vereiste van art. 1197 BW. dat « de titel uitdrukkelijk aan ieder der schuldeisers het recht zou geven om betaling van de gehele schuld te vorderen » wordt door de in de formulieren tot *opening van rekening* opgenomen bedingen — hoe uiteenlopend de termen ervan ook luiden — voldaan.

Een door de Société de Crédit Suisse bij het begin dezer eeuw, d.i. in de bloeitijd van de meerhoofdige rekening gebruikt formulier omvat o.m. volgend beding:

« Il est formellement stipulé par les présentes, tant entre MM. X et Y réciproquement, qu'entre MM. X et Y conjointement et solidairement, d'une part et la Banque, d'autre part, que chacun des déposants solidaires aura isolément et individuellement le droit de faire fonctionner le compte joint de telle sorte que le dit compte pourra être augmenté, diminué et totalement retiré par MM. X ou Y agissant individuellement sur leur signature. En conséquence, il est expressément entendu et convenu que MM. X et Y devront être considérés comme créanciers solidaires de la Banque, et le paiement de toutes sommes effectué par la Banque à l'un ou l'autre de ces deux créanciers, libérera définitivement ladite Banque aussi vis-à-vis des codéposants. »

Het openingsformulier thans in voege bij de Amster-

damse Bank N.V. bepaalt in art. 2: « De rekeninghouders zijn hoofdelijke schuldeisers van alles, wat zij ten opzichte van bedoelde geld- en/of fondsenrekening van de Bank te vorderen hebben. Zij zijn hoofdelijke schuldenaren voor alles wat de Bank uit welken hoofde ook, volgens haar boeken van hen te zamen te vorderen mocht hebben. »

Tenslotte citeren we nog de aanhef van een openingsformulier door een vooraanstaande Duitse bank gebruikt voor de opening van een Oder-Konto: « An die Rheinische-Westfälische Bank A.C. richten wir das Ersuchen, uns ein gemeinschaftliches Konto und Depot mit der Bezeichnung: ... in ihren Büchern zu errichten mit der Maszgabe, dasz jeder *einzelne von uns berechtigt* sein soll, über Konto und Depot zu verfügen, auch ohne Zustimmung des anderen das Konto und Depot aufzulösen oder auf seinen Namen zu seiner alleinigen Verfügung umschreiben zu lassen ».

* * *

Eenieder der titularissen kan onbeperkt, hetzij door terugtrekkingen in specie, hetzij door het uitschrijven van chèques of zelfs door eenvoudige overschrijving, over het tegoed in rekening beschikken, ja, zelfs de rekening zonder meer vereffenen. Deze mogelijkheid wijst erop dat de meerhoofdige rekening uiteraard slechts zal geopend worden door personen die elkaar ten volle vertrouwen, ja wier intimiteit zo diep is uitgegroeid dat zij reikt tot in hun pecunaire bevoegdheidsfeer.

Nu rijst echter de vraag of het wel noodzakelijk is zijn toevlucht te nemen tot een meerhoofdige rekening en beroep te doen op de actieve hoofdelijkheid om het gestelde doel: de wederzijdse totale beschikkingsmacht van alle partners in rekening, te verwezenlijken? Kan niet met evenveel *doelmatigheid* gebruik worden gemaakt van het mandaat?

Het antwoord op deze vraag luidt ten dele positief: de titularissen van een gemeenschappelijke rekening kunnen tijdelijk hetzelfde resultaat bereiken door elkaar wederzijds volmacht te geven en de bankpraktijk wijst uit dat zulks veelvuldig wordt gedaan. Deze werkwijze heeft echter het nadeel dat de verleende beschikkingsmacht vervalt van zodra aan de volmacht een einde komt, hetzij door de herroeping vanwege, of het overlijden, de onbekwaamheid, de faling of het onvermogen van de volmachtgever. De gevolmachtigde handelt immers in naam en als vertegenwoordiger van de volmachtgever en is, als gevolmachtigde, tegenover derden zeker niet fysisch maar toch juridisch de volmachtgever zelf. Zijn bevoegdheid tot beschikken put hij in de beschikkingsmacht van zijn opdrachtgever alsmede in de tussen hen bestaande mandaatsovereenkomst die aan de bank werd bekend gemaakt. Het is dus normaal dat het teloorgaan van de beschikkingsmacht van de titularis-volmachtgever ingevolge zijn overlijden, zijn onbekwaamheid of ingevolge het algeheel of gedeeltelijk onbeschikbaar worden van zijn vermogen, ook het verval betekent van de bevoegdheid van zijn gemandateerde.

Het zoëven vermelde nadeel dat allerlei onverwachte oorzaken aan de beschikkingsmacht van de medetitularis in rekening een einde kunnen stellen, wordt door het openen van een meerhoofdige rekening groten-deels ondervangen. Alle titularissen zijn immers krachtens de tussen hen en de bank bestaande oorspronkelijke overeenkomst solidaire schuldeisers. De bank heeft zich in de titel geen schuldenares bekend van één onder hen en vervolgens kennis genomen van de aan de titel zelf vreemd zijnde mandaatsovereenkomst. Zij heeft zich van meetaf aan tot het beloop van het saldo in

rekening schuldenares bekend van meerdere schuldeisers en zulks solidair (9) : éénieder van hen zou het recht hebben over de schuld geheel of ten dele te beschikken en er kwijting voor te verlenen. Van het standpunt uit van de bank ontleent de ene titularis dienvolgens zijn bevoegdheid niet aan de andere : beiden zijn haar gelijkgerechtigde-, even totaal en even oorspronkelijke schuldeisers. Het overlijden of de onbekwaamheid van één hunner oefent geen invloed uit op de beschikkingsmacht van de overige titularissen en is de bank dan ook volkomen onverschillig.

Het gevolg hiervan is dat de bank bij het afsterven van de titularis van een meerhoofdige rekening of van zijn echtgenote niet zal overgaan tot het blokkeren van de rekening en niet zal eisen dat de terugtrekkingen zouden geschieden krachtens een opdracht ondertekend door alle overlevende mede-titularissen alsmede door alle erfgenamen van de vóór-overledene, zoals zulks het geval zou zijn bij een eenvoudige gemeenschappelijke rekening.

Hamel schrijft in dit verband : « L'un des titulaires étant décédé, l'autre ou les autres peuvent faire fonctionner le compte et effectuer librement le retrait des fonds qui y figurent ; en vertu de la solidarité existant entre les titulaires du compte, le banquier n'a pas le droit de s'opposer au retrait effectué par les survivants ».

Prunet is even formeel : « Tout ordre émanant d'un des titulaires survivants doit être exécuté comme par le passé par le banquier qui n'exige aucune formalité justificative, qui n'a pas à se préoccuper de l'existence et de la capacité des autres titulaires, qui ignore légalement le décès de l'un d'eux ».

* * *

Uit hetgeen voorafgaat mag echter geenszins worden afgeleid dat na de opening van een meerhoofdige rekening aan de beschikkingsmacht van de mede-titularissen geen *einde* meer kan worden gesteld. Een dergelijke toestand zou immers bijzonder gevaarlijk zijn. Art. 1198 van het B.W. bepaalt echter : « De schuldenaar kan aan één van de hoofdelijke schuldeisers naar verkiezing betalen zolang hij niet door één van hen *vervolgd* werd » (10). Door de term « vervolging » wordt begrepen : dagvaarding, bevel, beslag of zelfs een aanmaning tot betalen, bij deurwaarder betekend. Een aan de bank gericht aangetekend schrijven is echter onvoldoende (11). De opheffing van de beschikkingsmacht van een mede-titularis in een meerhoofdige rekening vereist dus de tussenkomst van een deurwaarder, daar waar een volmacht bij een eenvoudige of gewoon-gemeenschappelijke rekening zonder meer kan herroepen worden. De minder soepele mogelijkheid tot ingrijpen die hieruit voortvloeit dient echter niet overdreven. De aanstelling en het optreden van een deurwaarder vergen bij hoogdringendheid niet zoveel tijd, terwijl in noodgeval het tegoe in rekening eventueel door bemiddeling van een gevolmachtigde, zeer vlug kan worden teruggetrokken. Het indijken van de beschikkingsmacht van een hoofdelijke co-titularis zal vanzelfsprekend hogere kosten meebrengen dan de herroeping van de bevoegdheden van een mandataris : gezien de beoogde voordelen van de meerhoofdige rekening is zulks echter ab initio geen bezwaar (12).

* * *

Eén van de voornaamste kenmerken van de hoofdelijkheid ligt hierin dat zij uiteraard alleen de betrekkingen regelt tussen schuldenaar(s) en schuldeiser(s). Meer bepaald wat de actieve hoofdelijkheid betreft

wordt tussen schuldenaar en schuldeisers overeengekomen dat elke schuldeiser het recht zal hebben over de schuld te beschikken door haar geheel of ten dele op te vorderen en er kwijting voor te verlenen. De interne verhouding die tussen de schuldeisers zelf bestaat wordt er niet door aangeraakt. Voor de schuldenaar is zij een *res inter alios*, en zelfs veelal een onbekende.

De structuur van de actieve hoofdelijkheid heeft dan ook voor gevolg dat tussen schuldenaar en schuldeisers geen rechtshandelingen kunnen worden gesteld die van aard zijn de tussen de hoofdelijke schuldeisers bestaande interne verhouding te wijzigen. Een duidelijke toepassing van deze regel behelst art. 1198 lid 2 van het B.W. dat bepaalt : « de *kwijtschelding* die door één van de hoofdelijke schuldeisers verleend werd bevrijdt den schuldenaar slechts voor het aandeel van dien schuldeiser ». Hetzelfde geldt voor de *beslissende eed*, gezworen in opdracht van slechts één der hoofdelijke schuldeisers, voor de *schuldvermenging*, de *schuldvergelijking*, de *schuldvernieuwing*, de *inbetalinggeving* en de *dading* : deze rechtshandelingen bevrijden de schuldenaar slechts voor zover het aandeel van de erin betrokken hoofdelijke schuldeiser reikt.

Deze toestand is ook van het standpunt uit der schuldeisers, onderling beschouwd, volkomen billijk. De in het geval der meerhoofdige rekening aan de bank toevertrouwde gelden behoren in regel aan alle titularissen, elk voor zijn aandeel, toe. Door het bedingen der solidariteit kende elke titularis zijn mederekeninghouder het recht toe te beschikken over het geheel en dienvolgens ook *zijn* deel op te vorderen. Dit wederzijds toekennen van het beschikkingsrecht behelst, zoals hieronder nog zal ter sprake komen, op zich zelf geen cessie van schuldvordering. Domat (13) formuleert het zeer duidelijk : « La solidarité entre plusieurs créanciers n'a pas cet effet que chacun d'eux puisse se rendre propre la dette entière et en priver les autres, mais elle consiste seulement en ce que chacun a le droit de demander et recevoir le tout. Ils n'ont pas laissé leur dette au hasard à qui d'entre eux pourrait s'en faire payer ». In zoverre als ieder titularis in meerhoofdige rekening, krachtens zijn totaal dispositierecht over het interne aandeel van zijn mederekeninghouder kan beschikken, is hij een fiduciarius van deze laatste. Moest hij door aan de bankier, tengevolge van een met hem getroffen regeling, ontlasting te verlenen, of ingevolge schuldvergelijking, dading, inbetalinggeving of geding-beslissende eed, de depositohoudene instelling van haar schuld totaal kunnen bevrijden dan zou hij over het aandeel van zijn mede-titularissen beschikt hebben niet alleen tegenover de gemeenschappelijke schuldenares, doch ook tegenover hen zelf. Hij zou door te beschikken over andermans zaak, de interne verhouding onder de hoofdelijke schuldeisers eenzijdig gewijzigd hebben en aan de bank een economisch en juridisch voordeel hebben verstrekt, waartoe hij krachtens de titel niet bevoegd was.

Anders is het gesteld met die rechtshandelingen die ertoe strekken het beschikkingsrecht niet te verminderen doch te vrijwaren. Aldus de *ingebrekestelling*, de *stuiting van verjaring* : gesteld door één hoofdelijke schuldeiser komen zij ook de anderen te goede (cfr art. 1199 B.W.).

* * *

In de vorige alinea's werd een onderscheid gemaakt tussen de verhouding hoofdelijke schuldeisers-bankier enerzijds en de onderlinge verhouding bestaande tussen de hoofdelijke schuldeisers anderzijds. Deze onderlinge verhouding zal voor de bankier veelal een onbekende zijn. Hij hoeft er zich trouwens ook niet om te bekommeren.

De interne verhouding tussen zijn hoofdelijke schuldeisers bestaat niettemin, ook al is de juiste bepaling ervan — en meer nog het bewijs tegenover derden — soms erg moeilijk. In het beste geval zal het juiste aandeel van elke titularis in het tegoed der meerhoofdige rekening onder hen schriftelijk vastgelegd zijn. In het slechtste geval bestaat geen bewijs van enige afspraak en dient de oorsprong der gelden die de rekening hebben gespijsd te worden opgezocht.

De juiste bepaling van de onderlinge verhouding die tussen de titularissen in rekening bestaat zal van belang zijn o.m. ingeval een rekeninghouder *in faling* wordt verklaard of ingeval ten laste van één der hoofdelijke crediteuren onder de bank *derde-beslag* wordt gelegd.

In beide hypothesen zal de bank vanzelfsprekend aan de gefailleerde of beslagene het recht ontzeggen om over de rekening te beschikken en de co-titularissen van de faling of het beslag op de hoogte brengen. Daarenboven zal de bank in haar aangifte aan de curator of in de verklaringsprocedure opgeven dat zij het eventueel tegoed van de gefailleerde of beslagene onder zich houdt krachtens een overeenkomst van meerhoofdige rekening met hem en anderen aangegaan.

Nu rijst echter de kiese vraag of de bank de rekening ook tegenover de co-titularissen zal dienen te blokkeren? Het antwoord luidt stellig positief. De in-faling-verklaring en het derde-beslag raken niet alleen de betrekkingen tussen de bank en de belanghebbende schuldeiser doch ook deze tussen de hoofdelijke schuldeisers zelf. Hoe zou een co-titularis het creditsaldo der rekening, en aldus impliciet het aandeel van zijn gefailleerde mede-rekeninghouder kunnen opvorderen, wanneer dit aandeel krachtens het faillietverklarend vonnis onder de macht van de curator is gekomen? (14) Eenzelfde stelling dringt zich op inzake het beslag onder derden: de schuldvordering van de beslagene tegenover de bank is onbeschikbaar geworden en deze onbeschikbaarheid geldt evenzeer tegenover de derden-cotitularissen. (15) De bepaling van het juiste aandeel van elk rekeninghouder in het creditsaldo der meerhoofdige rekening zal in beide gevallen buiten de bank om gebeuren, en wel naar aanleiding van de uitoefening van het recht van terugvordering door de cotitularissen.

* * *

Nu de interne verhouding tussen de schuldeisers onderling nog steeds aan de orde is willen wij er ten slotte op wijzen dat weliswaar een vermoeden bestaat dat het creditsaldo der rekening aan alle titularissen voor een gelijk deel toekomt, doch dat dit vermoeden lang niet altijd wordt bewaarheid. Het is goed mogelijk dat de gelden waarmede een tweehoofdige rekening wordt gespijsd uitsluitend afkomstig zijn van één rekeninghouder, hetgeen zeer dikwijls het geval is wanneer de rekening wordt geopend op naam van twee echtgenoten.

Deze totaal scheve verhouding tussen de beide titularissen zal niet beletten dat de rekeninghouder die niet tot de vorming van het tegoed heeft bijgedragen na het overlijden van zijn medetitularis over het totale tegoed zal kunnen beschikken. Dit beschikkingsrecht tegenover de bank behelst echter op zichzelf geenszins een wijziging in de onderlinge verhouding die tussen de rekeninghouders bestond onmiddellijk vóór het overlijden. Om na het overlijden van zijn cotitularis het saldo in rekening geheel of gedeeltelijk in te vorderen, niet alleen als solidaire schuldeiser tegenover de bank doch ook als rechthebbende tegenover de nalatenschap van de vóóroverledene, zal de overlevende rekeninghouder beroep moeten doen op een rechtstitel die zich

buiten de compte joint-overeenkomst situeert. Het inroepen van een gifte onder levenden zou terzake niet dienstig zijn, niet alleen wegens vormgebrek, doch evenzeer krachtens de regel dat geven en weerhouden niet opgaat. Het beroep op een derde-beding evenmin: het beding ten voordele van een derde is immers onherroepelijk zodra het door de derde wordt aanvaard. In de overeenkomst van meerhoofdige rekening behoudt de stipulant echter zijn vorderingsrecht ook al wordt de aan een derde toevertrouwde beschikkingsbevoegdheid door deze laatste, als mede-contractant, aanvaard. Kunnen dienvolgens slechts in aanmerking komen: wettelijke erfopvolging en legataire of contractuele erfstelling. Het spreekt vanzelf dat de rechtstitels der laatstgenoemde categorie onderworpen zijn aan de gewone normen betreffende de inbreng en de inkorting.

Uit het inzicht dat het voortduren van het recht van invordering tegenover de bank op zichzelf niets leert omtrent het eigendomsrecht van de overlevende cotitularis in het algemeen en tegenover de nalatenschap in het bijzonder kan worden afgeleid dat het geen zin heeft, zoals wel eens werd getracht, de overeenkomst van meerhoofdige rekening als een « beschikking terzake des doods » nietig te verklaren. (16)

Vanzelfsprekend zijn tussen de beide titularissen combinaties denkbaar die aan de langstlevende moeten toelaten te bewijzen dat zijn bijdrage tot de vorming van het banktegoed groter is dan zij in werkelijkheid is geweest. Eenieder die ooit in de vereffening van een nalatenschap werd gemoed weet echter dat dergelijke combinaties niet eigen zijn aan de meerhoofdige rekening.

* * *

Tot slot van dit overzicht van het burgerrechtelijk statuut van de « compte joint » wensen wij enige aandacht te besteden aan de Angelsaksische « joint account ». Deze rechtsfiguur vertoont gelijkenis met ons instituut van mede-eigendom met beding van eigendomsoverdracht ten gunste van de overlevende mede-eigenaars. Tegenover de meerhoofdige rekening vertoont de joint account echter een belangrijke afwijking in deze zin dat de handtekening van alle « joint owners » vereist is om over het tegoed in rekening te beschikken, tenzij wanneer zij aan één of meer onder hen of onderling volmacht geven. Deze volmacht vervalt echter automatisch in geval van het overlijden van de volmachtdrager.

Het vervallen van de volmacht door overlijden is echter zonder belang daar de overlevende titularissen althans tegenover de bank automatisch eigenaar worden van het gehele saldo in rekening en er als dusdanig, gezamenlijk of door volmacht over kunnen beschikken.

Wij citeren graag volgende passus ontleend aan het artikel « Joint Account » verschenen in The Bankers Magazine (september 1955, p.222): « Having explored the legal arguments for and against, the practical conclusion is that, upon the death of a joint account party, the balance vests in the survivors so far as the bank is concerned, and, although the mandate is determined by the death, the survivor can withdraw the balance. There is, therefore, no need to stop a credit joint account. »

The survivors have to account to the personal representatives of the deceased for any share he may have in the joint account balance and the banker has no duty to interfere and enquire progress. The executors of the deceased cannot of course operate on the account or obtain information from the bank concerning it. »

Alles samengenomen vertoont de joint account dus een reeks praktische kenmerken eigen aan de «compte-joint».

Het fiscaal statuut van de meerhoofdige rekening in België en in het buitenland

Zoals in het eerste deel van deze studie werd uiteengezet, ligt het voornaamste voordeel van de meerhoofdige rekening tegenover de enkelvoudige rekening met volmacht aan een derde of tegenover de gewone gemeenschappelijke rekening met wederzijdse volmacht hierin dat door de rekeninghouder, na het overlijden of het onbekwaam worden van zijn cotitularis, verder over het tegoed in rekening kan worden beschikt, ten minste zolang de bank-schuldnaars door de rechtsopvolgers van de vóór-overledene of door de vertegenwoordiger van de onbekwame niet wordt vervolgd. In de meeste gevallen (bv. meerhoofdige rekening tussen twee echtgenoten, tussen ouders en kinderen, enz.) is de overlevende titularis een erfgerechtigde van de vóór-overledene, en beschikt hij aldus over een titel niet alleen tegenover de bank doch ook tegenover de nalatenschap. Een actief ingrijpen van de rechthebbenden dezer laatste zal dan ook eerder zeldzaam zijn.

Van dit voordeel door de «compte joint» geboden werd in Frankrijk gretig gebruik gemaakt toen de meerhoofdige rekening werd aangewend als een zeer vernuftig middel om het in de banken, onder de vorm van deposito's of van waarden in open bewaargeving opgestapeld spaarvermogen aan de erfenisrechten en de opkomende progressieve tarieven te onttrekken. In 1901 had de Franse wetgever gemeend de bank-tegoeden in de werkelijk-belastbare stof te betrekken door aan de banken de verplichting op te leggen aan de Bestuurder van de Registratie een opgave der tegoeden over te maken van zodra een erfgerechtigde beroep deed op zijn hoedanigheid van erfgenaam om over het tegoed in fondsen- of in waarden-rekening te beschikken. Hierop namen de spaarders, even schranders als vertwijfeld, hun toevlucht tot de meerhoofdige rekening die aan hun begunstigen toeliet na hun overlijden het saldo terug te trekken door zich — met volle rechtsgeldigheid — te beroepen niet op hun hoedanigheid van erfgerechtigde doch wel op deze van solidaire schuldeiser. Aldus hoefde de bank geen kennis te krijgen van het overlijden en was zij niet verplicht tot de officiële verklaring van de bij haar berustende activa der nalatenschap. In 1903 werden in Frankrijk de promotors van de meerhoofdige rekening als middel tot fiscale ontduiking door een aanpassing van de wetgeving schaakmat gezet.

De hiernavolgende bladzijden zijn gewijd aan een overzicht van het fiscaal statuut der meerhoofdige rekening in België en in het buitenland (17), dit laatste echter alleen voor zover zulks de Belgische rijksinwoners die tevens de Belgische nationaliteit bezitten kan aanbelangen.

Wij stellen ons daarbij alleen op een juridisch standpunt en laten de economische en financiële problemen eigen aan de wenselijkheid of mogelijkheid van relatief kortlopende beleggingen in het buitenland in het midden.

België

In België wordt het fiscaal statuut van de meerhoofdige rekening beheerst door artikel 99 van het Wetboek op de Successierechten (K.B. 4 mei 1940, artikel 3; St. 8-5-1940, p. 2707) waarvan de vier eerste alinea's luiden als volgt:

«Zo in de door artikelen 97 en 98 voorziene gevallen » de gehouden zaken of de verschuldigde sommen » volgens de overeenkomst mogen teruggegeven, be- » taald of overgedragen worden op order van een » medebelanghebbende, is de houder of schuldenaar » verplicht:

» 1. Een schriftelijk bewijs te bewaren van de gedane » teruggaven, betalingen of overdrachten, met aan- » duiding van de datum er van.

» 2. Zodra het overlijden van één der medebelang- » hebbenden of van de echtgenoot van één hunner » hem bekend is: a) overeenkomstig artikel 97 aan » de bevoegde ambtenaar de lijst af te geven van de » ten dage van het overlijden verschuldigde of ge- » houden sommen, effecten, waarden of voorwerpen; » bij de teruggave of de overdracht der gesloten koffers, » omslagen of colli's, waarvan hij houder is, te wei- » geren alvorens aan de bevoegde ambtenaar de lijst » der daarin vervatte voorwerpen te hebben aan- » gegeven.

» Elke medebelanghebbende die, na het overlijden » van een zijner medebelanghebbenden of dezes echt- » genoot, de teruggave der gehouden voorwerpen, de » betaling der verschuldigde sommen of de overdracht » van het deposito of van de schuldvordering vraagt, » moet vooraf het overlijden ter kennis van de houder » of van de schuldenaar brengen...»

De vergelijking van het in de bankpraktijk zeer bekende artikel 97, dat het fiscaal statuut regelt van de enkelvoudige en van de gewone gemeenschappelijke rekening, en van het zoëven geciteerde artikel 99 leidt tot volgende vaststellingen:

1. wanneer een bank in haar boeken een meerhoofdige rekening heeft geopend, dan is zij er krachtens de fiscale wetgeving toe gehouden een schriftelijk bewijs te weerhouden van alle door het debet van de rekening gedane betalingen of overschrijvingen, met aanduiding van hun datum.

Een dergelijke verplichting — met haar strafrechtelijke sanctie, zijnde een geldboete van 200 tot 10.000 fr. en medeverantwoordelijkheid voor de ontdoken rechten — bestaat niet in zake de enkelvoudige noch de gewone gemeenschappelijke rekening. In de praktijk levert zij echter geen bezwaar op daar aan het fiscaal vereiste steeds om louter burgerrechtelijke redenen wordt voldaan.

2) in het geval van de enkelvoudige of van de gewone gemeenschappelijke rekening zijn de erfgenamen, legatarissen, begiftigden of andere rechthebbenden uit hoofde van het overlijden er niet toe gehouden de bank van het overlijden van de titularis of van één der titularissen op de hoogte te brengen.

De verplichting het afsterven van een mederekeninghouder aan de bank te verklaren weegt evenmin op de overlevende rekeninghouder in een gewone gemeenschappelijke rekening. Alleen de titularis wiens echtgenote is overleden is in beide gevallen er toe gehouden de bank te verwittigen. Deze verplichting bestaat echter alleen vanaf het ogenblik dat hij over zijn banktegoed wenst te beschikken. Anderzijds is de rekeninghouder die het overlijden kent van de echtgenote van zijn cotitularis tot geen aangifte gehouden.

In het geval van de meerhoofdige rekening is de fiscale verklaringplicht heel wat ruimer. Iedere titularis wordt er immers wettelijk toe genoopt niet alleen het overlijden van zijn echtgenote, doch ook het afsterven van een cotitularis of van diens echtgenote aan de bank te verklaren. Ook hier geldt deze verplichting alleen vanaf het ogenblik dat de rekeninghouder de bank tot betaling of overschrijving aan-

spreekt. Anderzijds gaan de erfgerechtigden van de overledene vrij uit.

In feite is het zoëven aangestipte verschilpunt in een sterke mate ogenschijnlijk. De erfgerechtigden van de titularis van een enkelvoudige of van een gewone gemeenschappelijke rekening die over het saldo wensen te beschikken, zullen de bank van het overlijden moeten in kennis stellen ten einde hun recht tot invordering te bewijzen, tenzij wanneer zij van deze volmacht misbruik gaan maken. Wanneer we oorspronkelijk dragers waren van een volmacht en elke usurpatie weren en strikt binnen de sfeer der wettelijkheid blijven redeneren dan geldt dezelfde vaststelling eveneens zo een titularis het saldo geheel of gedeeltelijk wenst op te vorderen na het overlijden van zijn mede-titularis of van diens echtgenote.

Het verschilpunt bestaat echter werkelijk, in zover de hierboven aangeduide fiscale verplichtingen tot mededeling strafrechtelijk zijn gesanctioneerd.

3) In het geval van de enkelvoudige of van de gewone gemeenschappelijke rekening is de Bank er slechts toe genoopt de Ontvanger der Registratie te verwittigen wanneer een erfgerechtigde wenst te beschikken over de rekening van de erflater of over diens deel in de gemeenschappelijke rekening. Laten geen erfgerechtigden hun aanspraak gelden of wensen de rechthebbenden in bepaalde omstandigheden de rekening voorlopig onaangeroerd te laten, dan dient de bank althans uit hoofde van de fiscale wetgeving niet op te treden.

Voor wat echter de meerhoofdige rekening betreft is de bank er toe verplicht de Ontvanger te verwittigen van zodra zij kennis heeft van het overlijden van één der mede-titularissen of van de echtgenote van één hunner. Het is om het even hoe de bank het overlijden verneemt, en evenzeer of de erfgenamen of de co-titularis al dan niet wensen betalingen of terugtrekkingen uit te voeren.

4. Noch in het geval van de enkelvoudige of gewone gemeenschappelijke rekening noch in het geval van de meerhoofdige rekening is de bank er toe gehouden de rekening te blokkeren.

Met groot nut kan hier nog worden gewezen op de aanvullende bepalingen van artikel 110 lid 1 van het Wetboek der Successierechten. In onze studie over het burgerrechtelijk statuut van de meerhoofdige rekening werd de mogelijkheid onderlijnd dat de titularissen van de meerhoofdige rekening in hun onderlinge betrekkingen voor ongelijke delen gerechtigd zijn in het saldo der rekening. In het uiterste geval is het zelfs niet uitgesloten dat slechts één rekeninghouder eigenaar is, terwijl de overigen tegen eerstgenoemde geen rechten kunnen laten gelden. Het zoëven geciteerde artikel 120 vestigt een wettelijk vermoeden dat de overledene eigenaar was van het tegoed in rekening en zulks voor een gelijk deel. Het bestuur of de belastingsplichtigen kunnen echter steeds bewijzen dat het aandeel van de overleden titularis respectievelijk groter of kleiner was en dit bewijs kan geleverd worden door alle middelen, met uitzondering van de eed.

In de praktijk zullen diegenen die tot de aangifte van de nalatenschap verplicht zijn (nl. de erfgenamen, de algemene legatarissen en begiftigden en de overlevende echtgenoot aan wie de gehele gemeenschap verblijft) het aandeel van de overledene in het creditsaldo van de meerhoofdige rekening op het ogenblik van het overlijden bepalen en voegen bij de andere activa der nalatenschap.

Is dit aandeel kleiner dan een gelijk deel en wordt

zulks door de ontvanger betwist, dan dienen zij de juistheid van hun aangifte te bewijzen. Beweert de ontvanger dat het aandeel van de overledene groter was dan een gelijk deel dan valt het bewijs dezer bewering te zijnen laste.

Het is evenwel niet uitgesloten dat de cotitularis van de overledene niet de hoedanigheid bezit van erfgenaam, algemene legataris, algemene begiftigde of van echtgenote aan wie geheel de gemeenschap verblijft. In dit geval is de cotitularis niet gehouden tot de aangifte, tenzij hij door de Ontvanger daartoe wordt aangemaand bij aangetekend schrijven. Put de cotitularis een gedeelte of de algeheelheid van zijn rechten op het tegoed in rekening tegenover de nalatenschap uit een geldige contractuele erfstelling of legataire beschikking dan zal de overlevende co-titularis erfenisrechten betalen naargelang zijn verwantschapsverhouding tegenover de overledene en de totale omvang van hetgeen hij uit diens patrimonium ontvangt. Voor de betaling van deze rechten blijven de erfgenamen en de algemene legatarissen en begiftigden echter gezamenlijk aansprakelijk.

Terloops vestigen wij er de aandacht op dat ook de co-titularis het bewijs kan aanvoeren dat het aandeel van de overledene in het creditsaldo op het ogenblik van het overlijden kleiner was, en dat zijn eigen aandeel dienvolgens groter was dan een gelijk deel.

Ten slotte is het niet zonder nut even te wijzen op het gevaar dat uitgaat van artikel 7 van het Wetboek der Successierechten betreffende de niet geregistreerde schenkingen binnen de drie jaar vóór het overlijden gedaan. Het is niet uitgesloten dat het bestuur aan de hand van de door de bank verplichtend bijgehouden bewijzen van terugbetaling of overschrijving kan aantonen dat de overlevende co-titularis gedurende de drie jaren vóór het overlijden persoonlijk beschikt heeft over een globale som die zijn bijdrage overtrof en zulks zonder tegenprestatie. Deze sommen zouden alsdan geheel of gedeeltelijk retroactief belastbaar worden. Deze mogelijkheid is echter niet eigen aan de meerhoofdige rekening als dusdanig.

* * *

Na dit overzicht van het fiscaal statuut van de meerhoofdige rekening in ons land kan nog even de vraag worden gesteld welke hier te lande de fiscale positie is van de niet-rijksinwoners die co-titularis zijn van een meerhoofdige depositeurekening bij een in België agerende bankinstelling.

Deze positie kan als volgt worden samengevat:

— de bepalingen van artikel 99 zijn algemeen. De co-titularissen niet-rijksinwoners die over de meerhoofdige rekening wensen te beschikken moeten de bank nopens het overlijden van hun echtgenote, van hun mede-rekeninghouder of van diens echtgenote inlichten en de bank dient de Ontvanger der Registratie te verwittigen;

— wanneer de overleden titularis van de meerhoofdige rekening geen rijksinwoner is, zijn geen erfenisrechten verschuldigd en is er geen verplichting tot aangifte. Als rijksinwoner wordt beschouwd hij die op het ogenblik van zijn overlijden in België woonde of er de zetel van zijn fortuin (d.i. de plaats van waaruit zijn goederen beheerd werden, om het even waar ze gelegen waren) gevestigd had;

— is de overleden titularis van een meerhoofdige rekening een rijksinwoner dan zijn door de niet-rijksinwoners successierechten verschuldigd volgens hun aandeel in het gehele netto-actief van de erflater op het ogenblik van zijn overlijden.

De in het buitenland wonende erfgenamen van, de overleden titularis dienen borg te stellen terwijl door de bank in hun voordeel geen uitbetalingen of overschrijvingen mogen verricht worden zonder dat het bewijs van deze borgstelling is geleverd.

Groot-Hertogdom Luxemburg

Bij het overlijden van een titularis van een compte joint geopend in een Luxemburgse bank of van zijn echtgenote, vordert de Luxemburgse Schatkist geen erfenisrechten wanneer de overledene geen ingezetene is geweest van het Groot-Hertogdom.

Zoals in het eerste deel dezer studie werd beschreven, vertoont het overlijden van een titularis in een meerhoofdige rekening — of van zijn echtgenote — voor de bank, van burgerrechtelijk standpunt uit en ten aanzien van de overlevende mederekeninghouders, niet het minste belang. Wanneer het een niet-ingezetene betreft zal zijn overlijden de Luxemburgse Bank onder fiscaal oogpunt evenmin aanbelangen.

Komt de bank in het Groot-Hertogdom het overlijden van haar cliënt of van zijn echtgenote toch te weten, dan zal ze de rekening in geen geval onbeschikbaar stellen. Zij zal evenmin het overlijden aan het Luxemburgse Bestuur ter kennis brengen.

De erfopvolgers (waaronder zeer dikwijls de mederekeninghouders) zijn dus alleen in België schatplichtig en dienen het aandeel van de decujus in het tegoed bij de Luxemburgse Bank in hun aangifte bij de overige activa der nalatenschap te voegen.

Het spreekt vanzelf dat de Luxemburgse Bank geen enkele verplichting heeft tegenover het Beheer der Belastingen in België.

De meerhoofdige rekening, geopend in het Groot-Hertogdom, wordt dus niet bedreigd met dubbele belastingsheffing: successierechten zijn alleen in België verschuldigd. In de praktijk ziet de bevoegde Ontvanger der Registratie in België zich echter voor de moeilijkheid gesteld het bestaan van enig tegoed in Luxemburg te vernemen, voor zover dit tegoed niet wordt aangegeven of zijn bestaan niet rechtstreeks of onrechtstreeks blijkt uit de bewijsstukken (bv. briefwisseling gevonden in een in België geopende koffer) waarop in België de hand kan worden gelegd.

Nederland

Ingevolge de Nederlandse successiewet is successierecht alleen verschuldigd door degenen die als erfgenamen of legatarissen verkrijgen uit de nalatenschap van een ingezetene in Nederland, al dan niet van Nederlandse nationaliteit. Of de verkrijgers zelf ingezetenen zijn doet niets ter zake, evenmin als hun nationaliteit.

In zake meerhoofdige rekening bestaat geen enkel wetsvoorschrift, ook niet op fiscaal gebied. Er bestaat dan ook geen enkele verplichting voor de overlevende rekeninghouder of voor de bank om enige speciale opgave te doen ingeval van overlijden of van een rekeninghouder of van diens echtgenote.

De gevolgtrekking ligt voor de hand: Belgische ingezetenen die in een Nederlandse bank een meerhoofdige rekening geopend hebben dienen het aandeel van de overledene in het bij het overlijden bestaande saldo aan de Nederlandse fiscale autoriteiten niet aan te geven noch er successierechten op te betalen.

De aangifte van dit tegoed moet alleen in België geschieden.

Frankrijk

Totaal verschillend is de toestand in Frankrijk waar

rechten van overgang bij overlijden verschuldigd zijn in alle geval, d.i. om het even welke de nationaliteit of de woonplaats is van de decujus of van zijn erfopvolgers.

In het Groot-Hertogdom en in Nederland (zoals trouwens in België) werd het banktegoed geacht in het buitenland gelegen te zijn daar de titularis op het ogenblik van zijn overlijden geen ingezetene was. In Frankrijk wordt het tegoed geacht zich in dit land zelf te bevinden: «la localisation de l'assiette en France étant déterminée par le lieu du siège du débiteur (c.à.d. la banque)».

Het fiscaal statuut van de compte joint werd in dit land geregeld door de wet van 31 maart 1903. Het systeem van deze wet kan als volgt worden samengevat:

1) Wanneer een compte joint in haar boeken geopend wordt moet de Franse bank binnen de drie maanden de naam, voornaam en woonplaats van elk der deposanten en de datum van de opening mededelen aan de bevoegde Directeur der Registratie.

2) Wanneer het Bestuur der Registratie verneemt dat één der deposanten overleden is wordt de bank er toe aangemaand binnen de veertien dagen het saldo in rekening op het ogenblik van het overlijden aan de Directeur mede te delen.

3) De overledene wordt geacht eigenaar te zijn geweest van een gelijk aandeel in de compte joint. De administratie kan echter met alle mogelijk schriftelijke bewijzen aantonen dat dit aandeel groter was dan een gelijk deel. De erfgenamen kunnen, doch alleen aan de hand van een akte met vaste datum, aantonen dat dit aandeel geringer was.

Zoals hierboven aangeduid dienen rechten van overgang bij overlijden te worden betaald ook wanneer de overleden rekeninghouder geen Franse doch wel een Belgische ingezetene was. Wij vestigen er de aandacht op dat de rechten dienen gekweten te worden niet door de co-titularissen doch wel door de erfgenamen (voor zover deze geen rekeninghouders zijn). De aanslagvoet schommelt tussen 6 à 50 %.

De bank mag aan de erfgenamen geen enkele beschikking over het saldo in rekening toestaan, zolang zij geen certificaat voorleggen waaruit blijkt dat de verschuldigde rechten vereffend werden.

Wij onderlijnen het woord «erfgenamen» om aan te tonen dat ook in Frankrijk aan het beschikkingsrecht van de solidaire mede-schuldeisers niet wordt getornd.

De door Belgische ingezetenen in een Franse bank geopende compte joint is wettelijk onderworpen aan een dubbele belasting die trouwens door geen enkele conventie tussen beide landen wordt gemilderd.

Practisch beschouwd zal de dubbele belastingsverplichting echter dikwijls een dode letter blijven. Hoe zal de Franse Administration de l'Enregistrement vernemen dat een Belgische mederekeninghouder overleden is? Hoe zal de Ontvanger der Registratie in België ter kennis worden gebracht dat de decujus in een Franse compte joint gerechtigd was? Immers, wat de Franse bank zelf betreft: het overlijden vertoont voor haar ten opzichte der overlevende rekeninghouders geen enkel belang, noch burgerrechtelijk noch fiscaal.

Engeland

Ook in Engeland geeft het overlijden van een «joint account holder», zelfs al is hij een «non resident in Great Britain» aanleiding tot het heffen van erfenisrechten en zulks krachtens de Finance Act van 1894.

De overlevende titularissen (de zgn. survivors) dienen aan de Controller of Death Duties de naam van de overledene, de datum van zijn overlijden en het tegoed in rekening op deze datum mede te delen. Nalatigheid in dit opzicht wordt bestraft. De verplichting bestaat echter niet wanneer de overledene geen aandeel had in het saldo van de rekening.

Er bestaat geen wettelijke verplichting de bank van het overlijden in kennis te stellen. Verneemt de bank het overlijden dan is zij er niet toe gehouden de fiscale autoriteiten te verwittigen: «As the banker is merely a debtor to the customer and not a trustee for him, there can be no obligation upon the bank to ensure that the duty is paid...» (18). Aan de banken werd echter een zekere medewerking gevraagd daar zij er toe werden uitgenodigd de rekeninghouders bij de opening van hun rekening op hun latere aangifte-verplichting te wijzen.

De survivor is de belastingsplichtige, volgens een belastingschaal die schommelt tussen 1 % en 80 %.

West-Duitsland

In West-Duitsland is de toestand eenvoudig: wanneer noch de overledene titularis van een Oder-Konto, noch de overlevende mede-titularis in Duitsland woonachtig zijn, zijn geen successierechten in dit land verschuldigd.

Er bestaat voor de overledene rekeninghouder geen wettelijke verplichting het overlijden van zijn mede-titularis aan de bank mede te delen. Verneemt de bank dit overlijden dan is zij er toe gehouden het saldo der rekening aan de fiscale overheid ter kennis te brengen.

Zwitserland

Ook in Zwitserland stellen zich geen problemen: wanneer de overledene niet in Zwitserland zijn woonplaats had bestaat er voor zijn erfgenamen geen belastingsplicht.

De bank is er in dit land niet toe gehouden van het overlijden van een rekeninghouder in compte joint enige aangifte te doen.

Verenigde Staten van Amerika

Bij de opening van een joint account in een Amerikaanse bank verbinden de deposanten zich er toe het eventueel overlijden van één hunner aan de Bank onmiddellijk schriftelijk mede te delen.

De bank is er toe gehouden dit overlijden aan de Director of Internal Revenue te notificeren.

Nalatigheid wordt in beide gevallen bestraft.

Het bedrag van de Estate Tax wordt vastgesteld in functie o.m. van het aandeel dat de decujus bezat in het saldo van de joint account. Het wordt genotificeerd aan de bank en door de bank onmiddellijk betaald tenzij wanneer er aanleiding toe bestaat aan de juiste berekening er van te twijfelen.

Canada

In Canada is de overlevende titularis van een joint account er wettelijk niet toe verplicht aan de bank noch aan de fiscale overheid het overlijden van de mede-titularis mede te delen.

Wanneer de bank echter het overlijden verneemt dan is zij er toe gehouden het openvallen van de nalatenschap van haar rekeninghouder aan de overheid bekend te maken. Tevens is het haar dan ver-

boden terugtrekkingen die een bedrag van \$ 500 overschrijden, toe te staan.

Wil de survivor een hoger bedrag terugtrekken dan dient hij van de fiscus daartoe een toelating te bekomen. Deze toelating wordt alleen verleend nadat de survivor aan de overheid de nodige inlichtingen heeft bezorgd die haar toelaten de hoe-grootheid van de successierechten vast te stellen.

Deze erfenisrechten zijn verschuldigd ook wanneer noch de overledene noch de survivor ingezetenen waren of zijn in Canada.

Besluit

Burgerrechtelijk beschouwd biedt de meerhoofdige rekening het voordeel dat het recht van de ene rekeninghouder om over het gedeponneerd tegoed geheel of gedeeltelijk te beschikken door het onbekwaam worden van de andere rekeninghouder of door diens overlijden of het overlijden van diens echtgenote niet wordt ingekort.

De overlevende of rechtsbekwaam-gebleven titularis is en blijft tegenover de bank een solidaire schuldeiser met een bevoegdheid die even totaal en even oorspronkelijk is als het dispositierecht dat tot het patrimonium van de onbekwame of overledene behoort en in het laatste geval eventueel over de erfgeachtigden is verdeeld.

Het praktisch nut waartoe dit juridisch gegeven leidt is opvallend. Wanneer b.v. twee echtgenoten een meerhoofdige rekening openen en één hunner komt te overlijden, dan kan de overlevende echtgenoot, optredend als solidaire schuldeiser van de bank, het saldo der rekening geheel of gedeeltelijk terugtrekken zonder voorlegging van een akte van bekendheid en zonder volmacht of mede-handtekening vanwege de overige erfgenamen. De rekening kan tegenover de overlevende echtgenoot niet worden geblokkeerd.

Het overleggen van een akte van bekendheid en van een volmacht ondertekend door alle erfgenamen vergt tijd, en leidt tot kosten en moeilijkheden die aan de overlevende titularis van een meerhoofdige rekening bespaard worden. Dit voordeel is nog meer te waarderen wanneer zich onder de erfgenamen minderjarigen of andere onbekwamen bevinden en het optreden van een mede-rekeninghouder normaal aan allerlei pleegvormen wordt onderworpen.

Nu kan men zich de vraag stellen of door de mogelijke verrichtingen van de overlevende of bekwaamgebleven rekeninghouders, in verstandhouding met de bank, de belangen van de erfgenamen of van de onbekwame niet kunnen geschaad worden? Wij ontveinen ons geenszins dat deze belangen in het geval van een meerhoofdige rekening minder beveiligd zijn dan in de hypothese van een enkelvoudige of gewone gemeenschappelijke rekening.

Men dient echter rekening te houden met de volgende overwegingen.

Een meerhoofdige rekening wordt uiteraard slechts geopend door personen die elkaar volstrekt vertrouwen en zulks nog het meest voor wat hun wederzijds optreden betreft na het onbekwaam-worden of het overlijden van één hunner. Anderzijds kunnen — behoudens het geval van een meerhoofdige rekening tussen partners wier betrekkingen als ongeoorloofd dienen te worden beschouwd — slechts de belangen van de reservataire erfgenamen door de compte joint als dusdanig worden geschaad. De latere houding van de overlevende partner tegenover deze erfgenamen zal normaal juist het voorwerp zijn van het vertrouwen

dat aan de opening van een meerhoofdige rekening ten grondslag ligt.

Wordt dit vertrouwen bedrogen of werd de meerhoofdige rekening aangegaan met het inzicht de rechten der nalatenschap te krenken dan kunnen de erfgenamen van de vóór-overleden titularis steeds aan de bevoegdheid van de overlevende rekeninghouder een einde stellen door overeenkomstig art. 1198 « vervolgelingen » in te spannen of in te grijpen volgens de modaliteiten bedongen bij de opening der rekening.

Van groter gewicht is echter het inzicht dat de hoofdelijkheid alleen de verhouding regelt tussen de titularis en de bank, doch geenszins de betrekkingen beheerst tussen de overlevende rekeninghouder en de nalatenschap van de overledene. De overlevende titularis bezit het recht de schuldvordering geheel of gedeeltelijk te innen doch is, al naargelang het aandeel van de decujus in het saldo op het ogenblik van zijn overlijden, een rekenplichtige der nalatenschap. Zijn rechten t.o.v. het eventuele aandeel van de decujus reiken tegenover diens erfgenamen niet verder dan zijn rechten — als erfgenaam of legataris — t.o.v. de nalatenschap zelf.

Door op te treden als solidaire schuldeiser tegenover de bank trekt de overlevende titularis gebeurlijk een bestanddeel der successie tot zich, doch alleen als houder. Deze materiële toeëigening kan voor de nalatenschap nadelig zijn indien zij voor de erfgenamen verborgen blijft of ingeval van insolventie van de overlevende titularis. Men mag echter niet uit het oog verliezen dat door de bank normaal regelmatig rekeninguittreksels worden verstuurd terwijl het gevaar voor verduistering en onvermogen minstens even groot is wanneer een bestanddeel van de nalatenschap zich, zonder de tussenkomst van een bank, in de macht van een niet-rechthebbende bevindt.

Wij stellen dan ook de vraag: waarom zouden de bestanddelen der nalatenschap die zich in een bank bevinden veiliger moeten zijn dan de overige activa voor zover door de bank juridisch correct wordt gehandeld? Een bank is toch een commerciële instelling die administratief zo vlot mogelijk wenst te werken en er in erfenisaangelegenheden maar al te dikwijls belang bij heeft dat de betwistingen zich buiten haar muren afwickelen.

De meerhoofdige rekening laat zulks toe. Het tegoed wordt rechtsgeldig door de overlevende titularis teruggetrokken en wordt een element van de nalatenschap waarmede de bank niet verder is gemoeid.

In veel gevallen maakt de bank winst door het afweren van administratieve bemoeiingen waardoor het financieel voordeel van het langer aanhouden der geblokkeerde depositio's negatief zou zijn geworden.

In andere gevallen slaagt zij erin door het aanbieden van de techniek der meerhoofdige rekening die vooruitziende spaarders aan te trekken die een bejaarde leeftijd hebben bereikt en aarzelen in een bank een depositorekening aan te houden juist omdat zij vrezen dat het saldo in rekening op het ogenblik van hun overlijden of van het overlijden van hun echtgenote tijdelijk zou bevroren worden of dat hun onmiddellijke beschikkingsmacht tegenover de bank afhankelijk zou worden gemaakt van de wil van zekere erfgenamen.

De meerhoofdige rekening geopend in het buitenland biedt dezelfde voordelen en kan zelfs fiscaal belangwekkend zijn, hetgeen in België niet meer het geval is.

Ondanks het feit dat aan deze rekeningvorm als fiscaal ontduikingsmiddel de pas werd afgesneden zodat zij na een hoge bloei moest vervallen tot een « institution morte » blijft zij, zoals hierboven werd

aangetoond, van burgerrechtelijk oogpunt uit een nut vertonen dat een poging om haar leerstelling te begrijpen en praktisch toe te passen, ten volle rechtvaardigt.

ROBERT BROUW,

*Dr in de rechten,
Lic. in de Economische, in de Politieke
en Administratieve en in de Notariële
Wetenschappen.*

(1) In het Frans: compte joint, soms compte joint solidaire of compte collectif avec solidarité-active. In het Engels: joint account. De Duitsers spreken over een Oder-Konto in tegenstelling tot de Und-Konto. In het Nederlands is de terminologie onvast. Wij geven de voorkeur aan de term « meerhoofdige rekening » in navolging van H.A. Van Nierop (Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie, 20-9-1910 n° 2121 e.v.).

(2) De Page, t. III, n° 337.

(3) Frédéricq, t. IX, n° 105.

(4) Colin et Capitant, Cours élémentaire, 1935, t. II, 413 meer bepaald over de actieve hoofdzakelijkheid.

(5) Planiol, t. II, n° 725 eveneens betreffende de actieve hoofdzakelijkheid.

(6) Zie literatuuropgave bij Hamel, Banque et opérations de banque, 1933 t. I, p. 511. Voor de studie van ons onderwerp is naast Hamel ook Prunet (Les comptes de dépôts et banque, Tarbes, 1908) van belang. Hetzelfde geldt voor de Nederlandse literatuur: zie vooral G. de Grooth, Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie, dd. 10-1-1953.

(7) Wij gebruiken de term « gewone gemeenschappelijke rekening » in tegenstelling tot de term « gemeenschappelijke rekening met solidariteit » die hetzelfde beduidt als « meerhoofdige rekening ».

(8) Dit laatste zal niet het geval zijn wanneer, naast de hoofdzakelijkheid ook de ondeelbaarheid van de schuldvordering wordt bedongen. Te noteren dat hier de vereffening van de rekening en niet de voortzetting ervan wordt bedoeld. De rekening kan niet worden voortgezet zonder de instemming van de bank daar zij berust op een overeenkomst intuitu personae.

(9) In het geval van de gewone gemeenschappelijke rekening met wederzijdse volmacht heeft de bank zich tegenover de titularissen eveneens schuldenares bekend, doch niet tegenover ieder onder hen voor het totaal bedrag in rekening. Bij het overlijden van één der titularissen vervalt de door hem gegeven volmacht. Daar zijn aandeel in het tegoed voor haar een onbekende is, is zij er dan ook toe gedwongen tot de blokkering van de rekening over te gaan.

(10) Deze rechtsregel wordt niet toegepast ingevolge de afwijkende bedingen in de overeenkomst met de bank, alsmede ingevolge het economisch belang van de bank zo lang mogelijk over het deposito te kunnen beschikken. Nopens de Termen van art. 1198-1° B.W. en de vraag of de actieve hoofdzakelijkheid bestaat in het voordeel van de schuldenaar of van de schuldeisers ontspan zich nochtans een rechtsdispuut: zie Baudry-Lacantinerie et Barde, Des obligations, II, n° 1129.

(11) Het vereiste van een « vervolg » is o.i. niet van openbare orde; in de overeenkomst tussen de bank en haar klanten kunnen soepeler mogelijkheden tot ingrijpen worden voorzien.

(12) Te noteren dat ingeval van vervolging door één der solidaire schuldeisers de Bank-schuldenares het saldo in rekening slechts kan uitbetalen in handen van de vervolgende schuldeiser. De hoofdzakelijkheid wordt immers door de vervolging niet opgeheven. Zie hierover Baudry-Lacantinerie et Barde, o.c. n° 1140. Dit geldt vanzelfsprekend voor zover in de titel niet anders is overeengekomen. Zo bepaalt het hoger geciteerde openingsformulier van de Société de Crédit Suisse: « Du moment toutefois que la Banque se trouverait sommée par l'un des co-dépôtsants de ne plus donner suite à une demande de restitution du dépôt soulevée par un autre codépôtant, la remise du dépôt ne pourrait plus être effectuée qu'à l'ensemble des dépôtsants ou à leurs héritiers ».

(13) Domat, Lois civiles, tme I, titre III, section II.

(14) Zie Frédéricq, Traité, t. VII, n° 74: « la masse par l'effet du dessaisissement, acquiert un droit réel sur les biens du débiteur... »

(15) Zie Répertoire pratique du droit belge, Vo Saisie-Arrêt n° 700.

(16) Zie A.H. Van Gelder « Een aantekening over de Compte Joint », Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie, n° 3305, april 1933.

(17) De gegevens nopens het fiscaal statuut in het buitenland danken wij grotendeels aan de zeer gewaardeerde bereidwilligheid van de N.V. Kredietbank Luxemburg, de Amsterdamsche Bank N.V., de Banque Nationale pour le Commerce et l'Industrie, de Rheinisch-Westfälische Bank, de Schweizerische Bankgesellschaft, The Institute of Bankers (Londen), The First National City Bank of New York en The Royal Bank of Canada.

(18) The Bankers Magazine, sept. 1955 o.c.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 10 februari 1956.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Belpaire.

Procureur-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs Van Rijn en Van Leynseele.

Dwangsom. — Mag door de rechter niet worden opgelegd.

Ten onrechte heeft de rechter een dwangsom opgelegd door de veroordeling tot het betalen van een bepaalde som per dag vertraging in de uitvoering van de door hem bevolen werken.

Alleen de wetgever vermag de door hem toegelaten middelen tot tenuitvoerlegging van de rechterlijke beslissingen te omschrijven.

Zonder machtoverschrijding vermag de rechter niet door dwangmiddelen zijn beslissing kracht bij te zetten en door toepassing van geldboeten, die door geen enkele wet zijn bepaald, de uitvoering ervan te verzekeren.

cs. Ullens de Schoten t/ Stoop

Gelet op het bestreden arrest, op 30 april 1955 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Over het middel, schending van de artikelen 9 en 11 der Grondwet, 2 van het Strafwetboek, 1131, 1142 tot 1153 en 1382 van het Burgerlijk Wetboek, 517 tot 811 van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging ;

doordat het bestreden arrest, het beroepen vonnis bevestigend, zonder enige schade vast te stellen, nochtans eisers veroordeelt tot het betalen ener vertragsboete van 500 frank per dag, bij te late uitvoering van de bevolen afbraak van het gebouw ;

dan wanneer geen enkele wetbepaling aan de rechters de bevoegdheid geeft de veroordelingen, die ze uitspreken, te sanctionneren met het bepalen ener geldboete, onafhankelijk van alle werkelijk veroorzaakte schade ;

doordat het bestreden arrest, eisers veroordelend tot het betalen ener dwangsom zonder enige schade vast te stellen, also de in het middel aangehaalde beschikkingen geschonden heeft ;

Overwegende dat, volgens de door aanleggers aan het bestreden arrest gegeven interpretatie, het middel de rechter over de grond een machtsoverdrijving verwijt ;

Dat derhalve, in strijd met hetgeen door verweerster wordt staande gehouden, het middel, daar het de openbare orde raakt, voor de eerste maal vóór het Hof mag worden voorgesteld ;

Overwegende dat het arrest de beslissing van de eerste rechter bevestigt ;

Dat, in zijn laatste conclusies vóór die rechter genomen, verweerster vorderde dat aanleggers zouden veroordeeld worden tot het afbreken van een gebouw en tot het herstellen van de plaatsen in hun voorgaande toestand, en, bij gebreke zulks te doen binnen de dertig dagen na de uitspraak van het vonnis, dat zij zou gemachtigd worden die werken zelf uit te voeren met veroordeling van aanleggers haar een bedrag van 1.000 frank te betalen per dag vertraging in het uitvoeren van de werken ; dat zij tevens een som van 30.000 frank ten titel van schadevergoeding vorderde ;

Overwegende dat, na de eis betreffende de werken

gegrond te hebben bevonden, de eerste rechter verklaart dat er om praktische redenen alleen nog nagegaan moet worden binnen welke termijn en onder welke vertragsboete de afbraak der werken en het herstellen van de vooraf bestaande toestand dienen bevolen ;

Dat hij vervolgens vaststelt dat verweerster niet bewijst tot op heden enige materiële schade te hebben geleden, tenzij de kosten van deskundige raadgevers ;

Overwegende dat uit het onderling verband tussen die conclusies en die beslissingen blijkt dat, door zonder andere rechtvaardiging aanleggers te veroordelen om aan verweerster een vertragsboete van 500 frank per dag te betalen, de rechter over de grond een dwangsom heeft willen uitspreken, dit is een veroordeling tot het betalen als sanctie van een bepaalde som per dag vertraging in de uitvoering van de door hem bevolen werken ;

Overwegende dat het de wet alleen behoort de door haar toegelaten middelen tot tenuitvoerlegging van de rechterlijke beslissingen te omschrijven ;

Dat, zonder machtoverschrijding, de rechter niet vermag door dwangmiddelen zijn beslissing kracht bij te zetten endoor toepassing van geldboeten, welke door geen enkele wet zijn bepaald, de uitvoering ervan te verzekeren ;

Dat het middel gegrond is ;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest voor zoveel het de beslissing van de eerste rechter heeft bevestigd waarbij aanleggers werden veroordeeld om, bij gebrek aan uitvoering binnen het jaar volgend op de betekening van dat vonnis, de voorgeschreven werken uit te voeren, aan verweerster te betalen 500 frank per dag vertraging en voor zoveel het over de kosten uitspraak heeft gedaan ;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Veroordeelt verweerster tot de kosten ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Gent.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 13 februari 1956.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-Verslaggever : M. Louveaux.

Advocaat-Generaal : Mr Janssens de Bisthoven.

Faillissement. — Aanplakking en bekendmaking krachtens de artikelen 472 en 583 W.v.K.

De artikelen 472 en 583 van het Wetboek van Koophandel schrijven de aanplakking en de bekendmaking voor van de beslissingen van veroordeling, uitgesproken wegens overtredingen van de artikelen 573 tot 578 W.v.K.

De bij het bestreden arrest bevolen aanplakking en bekendmaking zijn dan ook slechts wettelijk gerechtvaardigd, voor zover zij de wegens eenvoudige bankbreuk uitgesproken veroordeling beogen, met uitsluiting van de andere bij hetzelfde arrest bewezen verklaarde en bestrafte misdrijven.

Vanhoutte.

Gelet op het bestreden arrest op 17 juni 1955 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

Over het middel van ambtswege: schending van de artikelen 42 en 43 S.W. en 583 W.v.K.;

Overwegende dat eiser onder meer vervolgd was om valsheid te hebben gepleegd in handels- en private geschriften en om er van gebruik te hebben gemaakt; dat het Hof van Beroep deze feiten als niet bewezen heeft aangezien en eiser uit dien hoofde van de vervolgingen verzonden heeft;

Dat het bestreden arrest niettemin, bij bevestiging dienaangaande van het vonnis van eerste aanleg, de in beslag genomen valse stukken, heeft verbeurd verklaard;

Overwegende dat de ter zake uitgesproken verbeurdverklaring een bijkomende straf uitmaakt toegepast ingevolge de artikelen 42 en 43 S.W., welke een veroordeling onderstellen;

Overwegende dat het Hof van Beroep bovendien de aanplakking beveelt van zijn arrest alsook de bekendmaking er van bij uittreksel; dat eiser door dit arrest veroordeeld werd niet alleen wegens feiten van eenvoudige bankbreuk, welke aanleiding gaven tot deze sanctie maar ook wegens andere misdrijven;

Overwegende dat de artikelen 472 en 583 W.v.K., de aanplakking en de bekendmaking voorschrijven van de beslissingen van veroordeling uitgesproken krachtens inbreuken op de artikelen 573 tot 578 W.v.K.;

Dat de bevolen aanplakking en bekendmaking dan ook slechts wettelijk gerechtvaardigd zijn voor zoveel zij de veroordeling uitgesproken wegens eenvoudige bankbreuk beogen, bij uitsluiting van de andere door hetzelfde arrest voor vaststaand gehouden en beugelge misdrijven;

Dat uit zijn bewoordingen niet blijkt dat het arrest die maatregelen tot deze bepaalde veroordeling beperkt heeft;

En overwegende dat voor het overige, de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om deze redenen,

Verbreekt het bestreden arrest in zover het de aan geslagen en van valsheid verdachte stukken heeft verbeurd verklaard en in zover het de aanplakking en de bekendmaking heeft bevolen van een andere veroordeling dan deze uitgesproken wegens eenvoudige bankbreuk; verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt eiser tot de 4/5^e der kosten, de overige kosten blijvende ten laste van de Staat;

Zegt dat er geen aanleiding bestaat tot verwijzing naar een andere rechtsmacht.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 11 mei 1955.

Voorzitter M. De Cock.

Advocaat-Generaal: M. Van den Eynde de Rivieren.
Advocaten: Mrs Buysse, Calewaert en Marck.

1. **Overdracht van handelszaak. — Mededinging door de overdrager. — Niet verwarring stichtende benaming.**
2. **Burgerlijke rechtsvordering. — Gedwongen tussenkomst in tweede aanleg.**

1. *Zo bij gebreke in de akte van overdracht van een uitdrukkelijk beding van niet-mededinging de overdrager in principe de mogelijkheid behoudt een zaak van dezelfde aard te exploiteren, moet hij zich er van onthouden te trachten door zekere manoeuvres de oude cliënteel terug te nemen, die hij juist tegen een bepaalde prijs heeft overgedragen.*

Een zaak van verhuring van ceremoniekleding zoekt niet haar klandizie in de gehele stad met haar voorsteden en haar naaste omgeving.

De benaming « Ceremonie Van Eyck » is niet van aard verwarring te stichten met de benaming « De Ceremonie »; het gebruik van eerstbedoelde benaming levert aldus geen daad van oneerlijke mededinging op.

2. *De gedwongen tussenkomst kan niet geldig plaats hebben in tweede aanleg, daar de opgeroepen partij aldus zou beroofd zijn van het recht in de twee instanties te pleiten; artikel 466 Rv. maakt op dit principe een uitzondering, als de voorwaarden van artikel 474 Rv. vervuld zijn.*

Van Damme t/ Lootens en cs.
Lootens en cs. /t P.V.B.A. Tootex.

Gezien het vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, d.d. 11 juni 1953, regelmatig voorgebracht;

Aangezien de zaken op de algemene rol ingeschreven onder nummers 25.079 en 27.440 verknocht zijn en dienen samengevoegd te worden.

Wat de ontvankelijkheid van het beroep betreft :

Aangezien geïntimeerden aanhalen dat in zoverre het beroep gericht is tegen de feitelijke vennootschap « De Ceremonie », het onontvankelijk is, daar zulke vennootschap in rechte niet bestaande is bij gebrek aan rechtspersoonlijkheid;

Aangezien de akte van Beroep inderdaad niet voor draagwijde heeft voormelde vereniging in zake te stellen, maar dat deze betekening op overtollige wijze geschiedde en slechts voor uitwerksel kon hebben tegen de oorspronkelijke aanleggers beroep in te stellen.

Aangezien tegen deze laatste het beroep regelmatig is naar vorm en in de wettelijke termijn werd ingediend.

Wat de grond van de zaak betreft :

Aangezien de eis strekt :

- 1) tot betaling van een schadevergoeding van ± 100.000 fr.;
- 2) tot het verbod het bedrijf « De Ceremonie Van Eyck » nog verder uit te baten, minstens deze verwarring scheppende naam nog te bezigen;

3) tot de publicatie in 3 dagbladen van het tussen te komen vonnis.

Aangezien, zoals de eerste rechter het aanstipt, het vaststaat :

1. dat beroepster voor een vierde deel gerechtigd was in de handelszaak, geëxploiteerd te Antwerpen, Sint-Jozefstraat 7a, onder de benaming « De Ceremonie »;

2. dat zij hare rechten overgedragen heeft aan geïntimeerden volgens authentieke akte d.d. 1 april 1952;

3. dat zij vanaf 15 april te Antwerpen, Van Eycklei, 48, onder de benaming « Ceremonie Van Eyck », de exploitatie van een handelszaak van dezelfde aard aangevat heeft.

Aangezien, zo bij gebrek in de akte van overdracht van een uitdrukkelijk beding van niet-mededinging de afstanddoender in principe de mogelijkheid behoudt een gelijkwaardige handel te exploiteren, hij zich nochtans moet onthouden te trachten door zekere manoeuvre het oud cliënteel terug te nemen, dat hij juist voor een bepaalde prijs afgestaan heeft;

Aangezien ten onrechte de eerste rechter vastgesteld heeft dat een handelszaak in verhuring van ceremoniekleding haar beklanting zoekt in de gehele stad met haar voorsteden en haar dichte omgeving;

Aangezien niet bewezen is dat de handel van beroepster dergelijke omvang had, maar zich integendeel normaal beperkte tot een plaatselijke bedrijvigheid en cliënteel;

Aangezien beroepenen derhalve niet gegrond zijn aanspraak te maken op het monopolie over de handel in ceremoniekledij in het Antwerpse;

Aangezien de benaming « Ceremonie Van Eyck » ook niet van aard is verwarring te stichten;

Aangezien het woord « ceremonie » een algemene benaming uitmaakt aan hetwelk de bijvoeging van de woorden « Van Eyck » doorslaand zijn om er een bijzonder karakter aan te verlenen en het gans verschillend te maken;

Aangezien het bezigen van de benaming « Ceremonie Van Eyck » aldus geen daad uitmaakt van oneerlijke mededinging en de vordering van beroepenen, in zoverre zij strekt aan beroepster het verbod te horen opleggen nog verder het bedrijf « De Ceremonie Van Eyck » te exploiteren, minstens deze verwarringscheppende naam nog te bezigen, ongegrond is;

Aangezien nochtans sommige aankondigingen en publiciteit, onder meer in de prijslijst van de « Taverne Nocturne », aantonen dat beroepster het cliënteel van de firma « De Ceremonie » heeft trachten te lokken;

Aangezien zij zodoende te kort is gekomen aan haar verplichting van vrijwaring van het rustig genot van haar overgedragen aandeel in vermelde firma;

Aangezien met redenen de eerste rechter vaststelt dat beroepenen geen bewijs voorbrengen van een effectieve geldelijke winstderving door een vermindering in hun zakencijfer;

Aangezien de onderzoeksmaatregel, welke beroepenen vorderen om dit bewijs te leveren niet dient bevolen daar het voor gevolg zou hebben de beklanting van beroepster door een deskundige te doen uitpluizen;

Aangezien het incidenteel beroep dus ontvankelijk maar ongegrond is;

Betreffende de eis in gedwongen tussenkomst :

Aangezien beroepenen de P.V.B.A. Tootex in tussenkomst en bindendverklaring van arrest op 30 oktober 1954 gedagvaard hebben;

Aangezien de gedaagde opwerpt dat de gedwongen tussenkomst niet geldig kan plaats hebben in tweede aanleg, daar de opgeroepene partij zodoende het recht te pleiten voor de twee instanties zou ontnomen worden;

Aangezien dient aangenomen dat artikel 466 B.W. op dit principe een uitzondering voorziet, als de voorwaarden van artikel 474 vervuld zijn (Verbr. 10-7-1884, Pas. I, n° 127; Verbr. 21-4-1910, Pas. I, n° 195);

Aangezien nochtans in het huidige geval er geen aanleiding bestaat vast te stellen dat artikel 474 zou kunnen ingeroepen worden daar het tegenwoordig arrest niet van aard is de rechten van gedaagde te krenken, de hoofdvordering afgewezen zijnde (Braas 1230, 1231, 1100, 1102, 1309, 1588);

Om deze redenen,

Het Hof,

Alle verdere of strijdige besluiten verwerpende;

Gelet op artikel 24 der Wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan;

Gehoord de heer Advokaat-generaal van den Eynde de Rivieren in zijn conform advies, ter openbare terechtzitting gegeven;

Voegt samen de zaken ingeschreven op de algemene rol onder n°s 25.079 en 27.440 als verknocht zijnde.

Ontvangt het beroep en het incidenteel beroep. Verklaart het hoofdberoep gegrond.

Doet het bestreden vonnis te niet.

Wijzigende :

Wijst geïntimeerden van hun inleidende vordering en van hun incidenteel beroep af, als zijnde ongegrond.

Verklaart de oproeping in tussenkomst en bindendverklaring van arrest onontvankelijk.

Veroordeelt geïntimeerden tot de kosten van de twee aanleggen er in begrepen de kosten van tussenkomst en bindendverklaring van arrest.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 29 maart 1956.

Eerste Voorzitter : M. Van Winkel.

Raadsheren : M.M. Axters en De Vreese.

Advocaat-Generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs Van Malleghem en Vermast.

Levensonderhoud. — Gehuwde vrouw. — Verplichting van haar man in haar levensonderhoud te voorzien. — Bij de moeder inwonende zoon.

De verplichting om in het levensonderhoud van de gehuwde vrouw te voorzien rust in de eerste plaats op haar echtgenoot.

De inkomsten van de bij zijn moeder inwonende meerderjarige zoon van partijen moeten dus niet in aanmerking worden genomen om te beoordelen of hij in staat is in het onderhoud van zijn moeder te voorzien, doch alleen om bij het onderzoek van de behoeften zijner moeder na te gaan of die zoon in feite nog te haren laste valt.

Sinia t/ Flameng.

Gezien de stukken, o.m. het bevelschrift tussen partijen op tegenspraak verleend door de heer Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te

Gent, zetelende in kort geding, op 27 oktober 1954 ;

Overwegende dat de verplichting om in het levensonderhoud van de gehuwde vrouw te voorzien in de eerste plaats op haar echtgenoot rust ;

Overwegende dat de inkomsten van de meerderjarige zoon van partijen die bij zijn moeder inwoont, dus niet in aanmerking te nemen zijn uit het oogpunt te weten of hij in staat is in het onderhoud van zijn moeder te voorzien, doch alleenlijk om bij het onderzoek omtrent geïntimeerde's behoeften na te gaan of die zoon in feite nog te haren laste valt ;

Overwegende dat van dit standpunt uit het bedrag van de maandelijks uitkering ten laste van appellant achtereenvolgens gebracht werd : door het Hof, bij arrest van 24 maart 1948, van 3.500 fr. — zoals door de eerste rechter in het bevelschrift van 6 mei 1947 was bepaald — op 3.000 fr. op grond van de overweging « dat de zoon begon enig geld te verdienen » en bij bevelschrift dd. 3 juli 1950, waarin beide partijen hebben berust, op 1.800 fr. om reden « dat de zoon voor een groot deel in zijne behoeften voorziet » ;

Overwegende dat op grond van de gegevens der zaak dient aangenomen dat de zoon, die thans 27 jaar oud is en muzikant van beroep, wel volledig in zijn eigen onderhoud kan voorzien ;

Overwegende dat hieruit tevens volgt dat de zoon — over eigen middelen beschikkend — wel niet, zoals hierboven reeds gezegd, in de behoeften zijner moeder zou moeten voorzien zolang dezer echtgenoot daarvoor kan aangesproken worden, maar toch benevens de betaling van zijn onderhoud, wat slechts een teruggaaf van voorschotten uitmaakt, ook een vergoeding voor inwoon zal kunnen betalen en op die wijze geïntimeerde's lasten wegens huisvesting zal helpen verlichten ;

Overwegende dat het verder niet is bewezen dat geïntimeerde over enige bedrijfsinkomsten zou beschikken ;

Overwegende dat anderzijds, wat appellant's middelen betreft, gelet op zijn verminderde bedrijvigheid ter oorzaak van ouderdom, gezondheidstoestand en economische omstandigheden, redelijkerwijze moet aangenomen worden dat zijn inkomsten sedert 1950 werkelijk gedaald zijn ;

Overwegende dat gelet op die wijzigingen in de respectieve behoeften en middelen van de echtgenoten het bedrag van de maandelijks uitkering ten laste van appellant tot onderhoud van zijn vrouw in billijkheid mag teruggebracht worden van 1.800 op 1.500 fr. te rekenen van de maan augustus 1954 ;

Om deze redenen,

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935,

Gehoorde de heer advocaat-generaal Matthys in zijn eensluidend advies,

Alle verdere of strijdige besluiten verwerpend als ongegrond,

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gedeeltelijk gegrond ; doet het bestreden bevelschrift te niet en opnieuw beslissend : herzielt het bevelschrift van de heer Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Gent, zetelend in kort geding dd. 3 Juli 1950, zegt dat van de maand augustus 1954 af het bedrag van de uitkering ten laste van appellant tot onderhoud van geïntimeerde teruggebracht wordt van 1.800 op 1.500 fr. per maand ; en gelet op de hoedanigheid van de partijen compenseert de kosten van beide aanleggen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 20 maart 1956.

Voorzitter : M. Maraite.

Radsheren : M.M. Noest en Van Hove.

Advocaat-Generaal : M. Matthys.

Belastingen. — Dwangbevel. — Beoordeling van de regelmatigheid van de voorafgaande dwangaanmaning.

Naar luid van artikel 56 van het K.B. van 22 september 1937 moet een dwangaanmaning noodzakelijk ten laatste vijf dagen te voren het dwangbevel voorafgaan.

De beoordeling van de regelmatigheid van deze aanmaning, die een zuiver administratieve maatregel is, behoort weliswaar op zichzelf niet tot de bevoegdheid van de gewone rechter ; wanneer echter een geschil omtrent de geldigheid van het dwangbevel onderworpen wordt, heeft hij de bevoegdheid en zelfs de plicht na te gaan of de preliminaire formaliteiten wel degelijk zijn vervuld.

Vandepierre en Beun t/Decaestecker.

Gezien de stukken, o.m. de grosse van het bestreden vonnis, op 29 juni 1955 gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Ieper ;

Overwegende dat, alhoewel behoorlijk opgeroepen, de geïntimeerde geen pleitbezorger heeft gesteld ;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar tijd en vorm ;

Nopens de ontvankelijkheid van het beroep :

Overwegende dat de tweede appellant Beun in deze aangelegenheid enkel als instrumenterende deurwaarder van de belastingen is opgetreden ; dat het lot van het dwangbevel uitgaande van de eerste appellant alsmede van de vervolgingen, waarmede hij door deze laatste gelast werd, hem persoonlijk niet aanbelangt ; dat geen verwijten tegen hem geopperd werden ; dat ook geen veroordeling te zijnen laste gevraagd werd ;

Overwegende derhalve dat hij in feite alleen tot gemeenverklaring van het vonnis betrokken werd en aldus allerminst door de aangevochten beslissing kan gegriefd zijn ; dat hieruit volgt dat, bij gemis van enig belang, zijn beroep onontvankelijk dient verklaard ;

Nopens de verjaring van de invordering :

Overwegende dat ten aanzien van de drie aanslagen betrekkelijk tot het dienstjaar 1946, dewelke in 1946 en 1947 ingekohierd werden, de verjaring gestuit werd door een voorgaand dwangbevel, d.d. 10 februari 1949 ; dat sindsdien nog geen vijf jaar verlopen waren, toen het gehekelde dwangbevel op 8 februari 1954 betekend werd ;

Overwegende bijgevolg dat voornoemde aanslagen, krachtens art. 78 van het K.B. van 22 september 1937, gewijzigd door het Regentsbesluit dd. 31 oktober 1947, nog steeds invorderbaar zijn ;

Nopens de bevoegdheid van de Rechtbank :

Overwegende dat, naar luid van art. 56 van even genoemd K.B. een dwangaanmaning noodzakelijk het dwangbevel moet voorafgaan minstens vijf dagen te voren ;

Overwegende weliswaar dat de beoordeling der regelmatigheid van deze aanmaning, die een zuiver

administratieve maatregel uitmaakt, op zichzelf niet tot de bevoegdheid behoort van de gewone rechtbanken (art. 56 K.B. van 22 september 1937); dat echter, wanneer, zoals in casu, aan de rechtbanken een geschil omtrent de geldigheid van het dwangbevel onderworpen wordt, deze laatste het recht en zelfs de plicht hebben na te gaan of de preliminaire formaliteiten wel degelijk vervuld werden; dat de eerste rechter dus terecht dit geschilpunt heeft onderzocht;

Nopens de geldigheid van het dwangbevel:

Overwegende dat, tegenover de ontkenning van de geïntimeerde, de eerste appellant bewijzen moet dat de beweerde dwangaanmaningen werkelijk door de belanghebbende ontvangen werden; dat de eerste rechter oordeelkundig beslist heeft dat hij het bewijs niet heeft bijgebracht dat de vereiste aanmaningen in de vorm voorgeschreven door art. 57 van meergemeld K.B. d.i. per brief ter post aanbevolen of bij directe afgifte door een deurwaarder of een ander beambte der belastingen, ter kennis van de belasting-schuldige gebracht werden;

Overwegende dat in het kwestieus dwangbevel enkel betaling werd gevraagd van de kosten gevallen op twee aanmaningen respectievelijk dd. 30 juni 1951 en 16 november 1953, maar dat er geenszins wordt geattesteerd dat die aanmaningen aan de geïntimeerde werden afgegeven; dat hetzelfde trouwens geldt voor het dwangbevel van 10 februari 1949, waar er melding wordt gemaakt van de kosten der aanmaning dd. 20 december 1947;

Overwegende dat het voor de hand ligt dat de meldingen voorkomende in het register der vervolgingen bijgehouden door de eerste appellant, volgens dewelke drie dwangaanmaningen op de aangeduide data aan de geïntimeerde zouden verzonden geweest zijn, als bewijsmateriaal waardeloos zijn, vermits zij door de ontvanger zelf ingeschreven werden;

Overwegende dat, waar naam noch adres van de bestemming vermeld worden in de collectieve borderellen, die op 3 juli 1951 en 16 november 1953 aan de post overhandigd werden, het onmogelijk kan worden uitgemaakt of de bewuste aanmaningen daarbij begrepen waren;

Overwegende dat uit de door de eerste appellant ingeroepen beweegredenen niet kan worden afgeleid dat de aanmaningen in de handen van de geïntimeerde gekomen zijn; datmitsdien de eerste rechter terecht de nietigheid heeft uitgesproken van het dwangbevel en van de daarop volgende vervolgingen;

Nopens de schadevordering van de eerste appellant:

Overwegende dat de eerste appellant niet opkomt tegen de beschikking van het vonnis, waarbij zijn tegeneis als ongegrond afgewezen werd;

Om deze redenen,

Het Hof:

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord de heer substituut procureur-generaal Versée, in zijn meestendeels eensluidend advies,

Alle andere conclusies van de hand wijzende;

Verleent verstek tegen de geïntimeerde, bij nalatigheid om te verschijnen;

Recht doende,

Zegt dat het beroep onontvankelijk is, in zoverre het door de tweede appellant ingesteld werd;

Verklaart ontvankelijk, doch ongegrond het beroep van de eerste appellant;

Dientengevolge bevestigt de bestreden beschikkingen van het vonnis a quo;

Veroordeelt de appellanten in de kosten van deze aanleg.

KINDERRECHTER IN HOGER BEROEP TE GENT

5 mei 1956.

Voorzitter: M. Bossaert.
Advocaat-Generaal: M. Ely.

Schoolplicht. — Niet ingeschreven zijn van schoolplichtige kinderen bij enige school, door de politie vastgesteld.

Volgens de bepalingen van het voorlaatste en van het laatste lid van artikel 10 K.B. d.d. 25 oktober 1921 wordt ook aan de politie opdracht gegeven proces-verbaal op te maken, wanneer zij vaststelt dat schoolplichtige kinderen niet bij enige school zijn ingeschreven; hieruit moet worden afgeleid dat, wanneer het Parket door de vaststellingen van de politie weet, dat kinderen niet bij enige school zijn ingeschreven, geen waarschuwing aan het gezins-hoofd en evenmin een aanklacht van de school-opziener de vervolging moet voorafgaan.

O.M. t/ Clabau en Huyghe.

Overwegende dat het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig hoger beroep heeft ingesteld;

Overwegende dat Clabau Paula, Huyghe Urbain en de minderjarigen Huyghe Jean en Jeannine, alhoewel behoorlijk gedagvaard niet verschenen zijn;

Overwegende dat Clabau Paula van de maand augustus 1955 tot einde november 1955 gescheiden leefde van haar echtgenoot Huyghe Urbain, dat zij met haar twee schoolplichtige kinderen te Wetteren woonde aan de Gentssesteenweg nr 251, terwijl Huyghe Urbain te Moeskroen verbleef; dat waar Clabau in feite de bewaking over gemelde kinderen uitoefende, zij tot plicht had deze regelmatig naar de school te sturen;

Overwegende dat het vaststaat dat Huyghe Jean in oktober 1955 7/48 ongewettigde schoolafwezigheden heeft gehad; dat spijts een waarschuwing het kind gans de maand november 1955 afwezig is gebleven; dat Clabau vergeefs voorwendt dat het kind ziekelijk was; dat daarvan geen bewijs wordt geleverd;

Overwegende dat Clabau bezwaarlijk zou kunnen tegenwerpen dat zij geen kennis gehad heeft van de waarschuwing van de kantonnaal-inspecteur; dat alhoewel gezegde waarschuwing Huyghe Urbain als gezinshoofd vermeldt zij niettemin aan het adres van Clabau afgestuurd werd en aldaar besteld moet geweest zijn vermits de aangetekende waarschuwingsbrief niet terugkeerde naar de afzender en niet terecht is gekomen te Moeskroen;

Overwegende dat dienvolgens het feit A, ten laste van eerste verdachte Clabau Paula, bewezen is;

Wat betreft Huyghe Urbain.

Overwegende dat de eerste rechter ook ten onrechte tweede verdachte heeft vrijgesproken voor het feit B, omdat hij niet door de schoolinspectie gewaarschuwd

werd en er geen aanklacht vanwege de schoolopziener in de bundel berust;

Overwegende dat de eerste rechter uitsluitend de bepalingen van art. 9 KB. dd. 25-10-1921 voor ogen heeft gehad; dat volgens de bepalingen van de twee laatste alinea's van art. 10 KB. 25-10-1921 ook aan de politie opdracht wordt gegeven PV. op te stellen wanneer zij vaststellen dat schoolplichtige kinderen in geen school ingeschreven zijn; dat hieruit dient afgeleid dat wanneer, zoals in zake, het Parket door de vaststellingen van de politie weet dat kinderen in geen school ingeschreven zijn er geen waarschuwing aan het gezinshoofd en evenmin een aanklacht van de schoolopziener de vervolging moet voorafgaan;

Overwegende dat tweede verdachte bekend heeft dat zijn kinderen sinds hun aankomst te Moeskroen in geen school ingeschreven zijn;

Overwegende dat de twee minderjarige kinderen Huyghe Jean en Jeannine geen schuld hebben aan aangehaalde feiten en er geen maatregelen dienen bevolen ten hunnen opzichte;

Om deze redenen,

wijzende bij verstek tegen allen.

Gelet op art. 9, 10, 11 KB. 25-10-1921, 186, 191, 194 W.Sv. art. 13, 24 der wet van 25 juni 1935.

Wij G. Bossaert, Kinderrechter in hoger beroep, verklaren het hoger beroep onvankelijk en gegrond, doen dienvolgens het bestreden vonnis te niet en opnieuw wijzende; zeggen dat de feiten A en B bewezen zijn;

Verwijzen eerste verdachte Clabau Paula, en tweede verdachte Huyghe Urbain, respectievelijk hoofdens de verdenking A en B, ieder in een geldboete van 25 fr.

Verstaan dat ieder betichte de helft van de gedingskosten van beide aanleggen zal betalen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 12 juli 1956.

Voorzitter: M. De Preter.

Rechters: M.M. Ceulemans en Deloof.

Advocaten: Mrs Maillet en Deckers.

1. Aanneming. — Nietigverklaring. — Niet volstreckte onbaatzuchtigheid van aannemende ouders. — Geen voldoende reden.
2. Aanneming. — Herroeping op grond van artikel 360 B.W.
3. Aanneming. — Ondankbaarheid. — Geen zedelijke schade.

1. *Het feit dat de aannemende ouders, die zich 22 jaar lang behoorlijk gedragen hebben t.o.v. het aangenomen kind, zich niet volstrekt onbaatzuchtig lieten leiden door het uitsluitend belang van het aangenomen kind is geen voldoende reden om de aanneming ten hunnen laste nietig te verklaren vermits de wet een zekere wederkerigheid van belangen tussen de aannemende en de aangenomen personen niet verbiedt.*

2. *Als zeer gewichtige redenen, in de zin van artikel 360 B.W., ter herroeping van de aanneming ten laste van de aangenomen persoon kunnen gelden: het indienen bij de politie van een klacht tegen de adoptanten waarin kwaadwillig beweerd wordt*

dat deze laatsten geen titel hebben om enige hoede over het kind uit te oefenen, zodat zij dit laatste als het ware zouden «seksuestreren»; de leugenachtige aantijging dat zij het kind, ter gelegenheid van de aanneming «verschalkt» hebben en dat zij dit laatste uitbuiten, dit alles samen met de kwetsende bewoordingen van brieven waarin het aangenomen kind zijn hardnekkige beslissing laat mededelen om volledig en definitief met de adoptanten af te breken.

3. *Dat de geadopteerde geen blijk geeft van de verwachte dankbaarheid, schept op zichzelf nog geen titel van zedelijke schade in hoofde van de adoptanten.*

Echtelingen D.W. t/ D.W. Bl.

I. *Strekking en ontvankelijkheid van hoofdeis en tegeneis:*

Aangezien de hoofdeis, ingeleid overeenkomstig art. 360 (nieuw) BWB, en strekkende tot de herroeping van de aanneming van verweerster door aanleggers onvankelijk is hetgeen ook het geval is wat betreft de aankomende vordering in schadevergoeding;

Aangezien de herroeping kan geschieden wegens zeer gewichtige redenen, welke door de wetgever niet opgesomd noch gepreciseerd en derhalve aan de appreciatie van de rechtbank overgelaten worden (zie Auvray, L'adoption et la tutelle officielle, uitg. 1949, n° 92, Carton de Wiart, id, n° 51);

Aangezien eisers als dusdanig inroepen dat de houding van verweerster tegenover haar pleegouders kwetsend geworden is door het betonen van de grootste onverschilligheid en ondankbaarheid, dat verweerster weigert bij haar pleegouders te komen, hun niet meer schrijft, kortom dat zij totaal met hen gebroken heeft;

Dat verweerster hierop antwoordt dat, zelfs indien eisers het bestaan van de door hen aangevoerde grieven zouden bewijzen, — quod non —, de houding van verweerster niet kwetsend is t.o.v. eisers, vermits verweerster immer uitgebuit is geworden door haar pleegouders die het opnemen van kinderen als een lucratief beroep zouden beschouwen, dat verweerster steeds haar loon aan de pleegouders heeft moeten afgeven, dat zijn — alhoewel reeds meerderjarig zijnde — niet vrijwillig in haar aanneming toegestemd heeft maar dat deze haar bij list werd opgedrongen, en tenslotte dat de pleegouders zouden weigeren een spaarboekje terug te geven, waarvan het voorwerp nochtans aan verweerster zou toekomen als afkomstig van gespaard loon;

Aangezien verweerster op grond van de hiervoor omschreven feiten en overwegingen bij betekende besluiten een tegeneis formuleert strekkende tot nietigverklaring van de akte van aanneming dd. 20 januari 1954, zulks ten laste van eisers, en tot teruggave van het spaarboekje; dat bedoelde tegeneis insgelijks onvankelijk is;

II. *Onderzoek en appreciatie van de feiten:*

Aangezien verweerster bijna onmiddellijk na haar geboorte opgenomen werd door eisers «in afwachting van haar adoptie door deze laatsten» (zie de tekst van de toelating tot opname van de burgemeester van R. dd. 28-10-1932);

Aangezien deze adoptie, alhoewel mogelijk sinds het van kracht worden van de wet van 22 maart 1940, om onbekende redenen door eisers uitgesteld werd tot in het voorjaar van 1954, t.t.z. tot kort nadat ver-

weerster meerderjarig geworden was ; (mogelijk zijn eisers in de mening blijven verkeren dat de adoptie niet mogelijk was vóór het tijdstip van de meerderjarigheid);

Aangezien betreffende de langdurige tijdspanne die aan de aanneming voorafging alleen het volgende geweten is :

1° dat onderhoud en verblijf van verweerster bij eisers immer kosteloos zijn geweest ;

2° dat verweerster, dadelijk na het beëindigen van haar leerplicht, als dienstmeisje geplaatst werd aan een loon hetwelk in 1954 1.400 fr. per maand bedroeg ; dat zij haar loon steeds aan eisers afgaf en van hen zondaggeld bekam ;

3° dat de natuurlijke moeder van verweerster, die inmiddels gehuwd was en elders woonde, nooit heeft bijgedragen in het onderhoud van verweerster en dat zij, ingevolge een afspraak met eisers, er zich van onthield zich te R... te vertonen, maar dat zij haar dochter toch bezocht heeft in zes post te A... (zie schrijven van D.M. met postdatum 31-3-1954);

Aangezien, in verband met de aanneming zelf, de volgende bijzonderheden van belang zijn :

1° dat in de akte van aanneming volgende weinig gebruikelijke overweging te lezen staat : « Dat voornoemde mejuffer L.B. sedert zij de lagere school verlaten heeft ononderbroken en trouw de echtgenoten D/W. terzijde heeft gestaan in hun huishouding en haar werkloon heeft afgegeven ;

2° dat nopens verweerster geakteerd werd dat deze « hiermede verschijnt en met dank instemt » ;

3° dat de moeder van het aan te nemen kind persoonlijk verschenen is ter gelegenheid van de bekrachtiging van de aanneming door de Rechtbank en dat zij eisers schriftelijk bedankte voor alles wat zij reeds gedaan hadden en nog zouden doen ;

Aangezien eisers, dadelijk nadat de aanneming in orde was, een spaarboekje geopend hebben op naam van verweerster, waarop onmiddellijk een bedrag van 32.405,98 fr. geplaatst werd, later verhoogd tot 44.406,98 fr., bedrag dat besparingen uitmaakt op het loon van verweerster ;

Aangezien tot dan toe de verstandhouding tussen partijen blijkbaar goed was en niets de latere ontknoping liet voorzien ;

Dat echter kort nadien de verhoudingen totaal veranderden, zoals blijkt uit een medegedeeld strafdossier en uit de briefwisseling, en dat deze ommekeer in raadselachtige minstens zeer eigenaardige omstandigheden geschiedde, dat hieromtrent de volgende punten de aandacht dienen te weerhouden :

1° dat er een verloofde in het spel was, welke verweerster niet wenst te noemen, en dat deze van haar opdracht gekregen had aan eisers te gaan zeggen dat verweerster zondags niet naar huis zou komen daar zij een weinig griep had ;

2° dat eisers er integendeel hardnekkig schenen aan te houden dat zij wel naar huis zou komen, en zelfs voor veertien dagen, zonder dat de drijfveer hiervan erg duidelijk is ;

3° dat in het incident een opvallende rol gespeeld werd door de werkgeefster van verweerster, die immers het vertrek van verweerster uit haar woning trachtte te verdagen, vervolgens een ijbericht stuurde naar de moeder van verweerster, en die tenslotte ook de aangehekende brief aan eisers schreef, dd. 9-12-1954, waardoor alle betrekkingen tussen partijen afgebroken werden ;

4° dat de moeder van verweerster, die zich tot dan toe steeds onbetuigd had gelaten, plots naar A...

snelde om er bij de politie een klacht te gaan neerleggen waarin minstens kwaadwillige gevoelens t.o.v. eisers doorschemeren, vermits zij daarin beweert dat er door haar nooit enige machtiging werd verleend teneinde haar kind aan eisers af te staan, en dat er geen vonnis bestond krachtens hetwelk het kind opgevoed werd bij de familie D.W., dit alles wanneer het feit van de aanneming nog vers in het geheugen van klagster moet gelegen hebben ;

Aangezien men, bij het overwegen van deze feiten, zich niet kan ontmaken van de onbehaaglijke indruk dat zowel de werkgeefster als de moeder van verweerster zich in deze aangelegenheid lieten leiden door eigenbelang, de eerste vermoedelijk omdat zij aan verweerster een goedkope dienstbode had die zij misschien vreesde te verliezen, de tweede wellicht omdat zij het bestaan van het spaarboekje vernomen had en zich sindsdien ook meer aan verweerster interesseerde dan het geval geweest was gedurende de 22 eerste jaren van dezer bestaan ;

Aangezien het wel duidelijk is dat de aanneming niet langer dient bestendigd vermits partijen thans alle genegenheid voor elkaar blijken verloren te hebben ; dat echter dient beslist hoe en ten laste van wie deze aanneming een einde dient te nemen ;

Aangezien, betreffende eisers dient gezegd dat alhoewel zij zich bij de aanneming misschien niet uitsluitend onbaatzuchtig hebben laten leiden door het belang van het kind (zie b.v. de passus uit de akte van aanneming) en dat zij zich misschien ook de genegenheid en de hulp van een dochter hebben willen verzekeren, het toch vaststaat dat zij 22 jaar lang de plaats van de natuurlijke ouders hebben ingenomen en dat alle officiële inlichtingen over hun beleid als pleegouders eenparig gunstig zijn ; dat de wet ten andere een zekere wederkerigheid van belangen tussen de aannemende en de aangenomen persoon niet verbiedt vermits art. 351 BWB hiervan een duidelijk uitvloeisel is ;

Aangezien, ten aanzien van verweerster, dient gezegd dat het niet bewezen is dat zij ter gelegenheid van de aanneming « verschalkt » werd ; dat zij immers mede voor de notaris en voor de Rechtbank verschenen is zonder enige opmerking te maken ; dat zij toch goed wist dat haar familienaam veranderd werd in deze van D.W. (zie haar verklaring in het strafdossier) ; dat zelfs indien eisers haar niet de volle uitleg zouden gegeven hebben betreffende de aanleiding tot en de betekenis van de adoptie, of indien zij een zekere druk op haar zouden uitgeoefend hebben, het de taak van de natuurlijke moeder had moeten zijn verweerster raad te geven of te weerhouden, hetgeen deze blijkbaar ook niet nodig heeft gevonden ;

Dat het evenmin bewezen is dat verweerster zou uitgebuit zijn door eisers vermits deze laatsten een spaarboekje ten behoeve van verweerster hebben aangelegd waarvan het bedrag bijna drie jaar integraal loon vertegenwoordigt, berekend tegen 1.400 fr. per maand, dan wanneer verweerster vroeger ongetwijfeld minder zal verdiend hebben en dat het loon ten andere geen netto inkomen voor de pleegouders was, vermits er steeds zekere kosten van onderhoud en kleding ten hunne laste bleven alsook het zondaggeld ;

Dat de moeder van verweerster de eisers nog zo pas bedankte voor alles wat zij reeds gedaan hadden ;

Dat de wijze waarop eisers in een strafonderzoek betrokken werden, het optreden van verweerster tijdens dit onderzoek, de harde bewoordingen van het antwoord dat zij door haar werkgeefster liet schrijven op de bezadigde en verzoenende brief vanwege eisers,

het woord «moeial» dat zij in rode inkt aanbracht op één door haar geweigerd open briefkaartje vanwege eisers, en vooral de blijkbaar hardnekkige beslissing van verweerster om definitief te breken met de familie van eisers, samen de zeer gewichtige redenen uitmaken die de herroeping van de aanneming wettigen;

III. Betreffende de eis in schadevergoeding :

Aangezien eisers vooreerst de kosten van de aanneming in rekening brengen, maar dat zij desbetreffend een dubbel gebruik begaan, vermits de som van 3.761,50 fr. die aan de notaris betaald werd, luidens dezes rekening bestemd was «voor akte aanneming en kosten avoué», terwijl de pleitbezorger van zijn kant bevestigde betaald geweest te zijn door de notaris;

Dat eisers gerechtigd zijn deze thans zonder voorwerp geworden kosten terug te vorderen ;

Aangezien zij ook een schadevergoeding van 50.000 fr. vragen hoofdens zedelijke en andere welkdanige schade ; dat zij echter geen enkele post van «welkdanige schade» aanduiden en dat voor zover het zedelijke schade betreft dient opgemerkt, dat de aanneming uiteraard bedoeld is als een gunst voor het aangenomen kind en dat derhalve het feit dat dit kind niet aan de verwachtingen voldoet daarom nog geen schade veroorzaakt in hoofde van de aannemende persoon ;

IV. Wat betreft de tegeneis tot teruggave van het spaarboekje.

Aangezien eisers het spaarboekje zelf geopend hebben en verklaren het slechts ingehouden te hebben om het als bewijs voor te leggen in de loop van huidige geding, maar dat zij zich overigens niet verzetten tegen de afgifte ervan ; dat dit boekje aan verweerster toekomt ;

Om deze redenen,

de Rechtbank

zegt voor recht dat de aanneming herroepen is ten laste van verweerster ;

Veroordeelt verweerster om aan eisers te betalen ten titel van schadevergoeding de som van 3.761,50 fr. destijds veroorzaakt door de kosten van de aanneming ;

Verklaart de hoofdeis ongegrond voor het overige ;

En recht doende op de tegeneis van verweerster, beveelt de teruggave van het spaarboekje aan verweerster, en wijst haar eis af voor het overige ;

Kosten ten laste van verweerster.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

4e Kamer. — 18 mei 1956.

Alleensprekend rechter : M. Kranzen.

O.M. : M. Dossaer.

Advocaten : Mrs Warnants, Gruyters en Jenné.

1. Burgerlijke rechtsvordering. — Dagvaarding ener P.V.B.A.
2. Gemeente. — Aansprakelijkheid krachtens het decreet van 10 vendémiaire an IV.

1. Een P.V.B.A., die is gedagvaard onder de eenvoudige benaming «firma X en Y» is niet regelmatig gedagvaard.
2. Uit de vergelijking tussen de artikelen 1 en 5 van het Decreet van 10 vendémiaire an IV blijkt, dat dit steunt op de solidaire verantwoordelijkheid van de inwoners van een gemeente voor de misdrijven door

sommigen onder hen in bepaalde voorwaarden gepleegd.

De gemeente kan slechts ontslagen worden van haar verantwoordelijkheid door te bewijzen, dat zij alle mogelijke maatregelen getroffen heeft, wanneer de schade veroorzaakt is door niet-inwoners van de gemeente; hieruit volgt dat, wanneer het eigen inwoners betreft, de gemeente omwille van het solidariteitsbegrip verantwoordelijk blijft, zelfs indien zij de maatregelen getroffen heeft, die in haar macht lagen om de schade te voorkomen.

Het solidariteitsbegrip wordt alleen verzacht door het vereiste, dat geweld gebruikt is door een samengeschoolde menigte, hetgeen hierop neerkomt, dat de feiten moeten gebeurd zijn in zodanige omstandigheden, dat zij de aandacht van de gemeente gaande hebben gemaakt.

Van Winkel t/ Gemeente Zonhoven, Mampaye, firma Mampaye et Karremans en

Van Winkel t/ Mampaye, Karremans en P.V.B.A. Mampaye en Karremans.

A. Rechtspleging :

Overwegende dat alleen de gemeente Zonhoven en Mampaye Arthur en de firma Mampaye en Karreman, gedagvaard bij exploit van 10 tot 12 december 1955, bewijzen regelmatig pleitbezorger te hebben gesteld ; dat er geen bewijs van stelling van pleitbezorger voorgelegd wordt voor Karreman Abraham en de P.V.B.A. Mampaye en Karreman, gedagvaard bij exploit van 21 en 24 maart 1956 ; dat de zaak tegen hen ingeleid anderszits door eiser Van Winkel niet regelmatig op de rol werd ingeschreven en zulks alhoewel het hier niet een eenvoudige tussenkomst betreft maar een hoofdeis tegen nog niet ter zake zijnde personen gedeeltelijk zodat de rechtbank er geen kennis van kan nemen ;

Overwegende dat de vennootschap Mampaye en Karreman een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid vormt en dus niet regelmatig gedagvaard werd op 12 december 1955 onder de eenvoudige benaming firma Mampaye en Karreman ;

Overwegende dat de P.V.B.A. Mampaye en Karreman niet regelmatig ter zake zijnde, niet geldig een tegeneis kan instellen ;

Overwegende dat bijgevolg alleen als ontvankelijk kan weerhouden worden de hoofdeis ingeleid tegen de gemeente Zonhoven en tegen Mampaye Arthur persoonlijk ;

B. Ten gronde :

1. De feiten :

Overwegende dat in de nacht van 13 op 14 juni 1955 eiser op het grondgebied van de gemeente Zolder tegen een boom botste, welke kwaadwillig geveld over de weg lag en zijn auto hierdoor schade opliep ; dat dit incident hier slechts van belang is voor het bedrag van de schade ; dat hij verder op het grondgebied van de gemeente Zonhoven opnieuw tegen een geveld boom botste doch deze gedeeltelijk kon ontwijken ; dat terwijl zijn auto aldus schuin op de weg stilstond hij langs achter werd aangereden door verweerder Mampaye en hierdoor aan beide voertuigen eens te meer schade ontstond ; dat eiser nu tegen alle verweerdere solidair herstel vraagt van de opgelopen schade ; dat verweerster P.V.B.A. Mampaye en Karremans bij tegeneis herstel vraagt van de schade opgelopen door haar voertuig ; dat hiervan echter verder

geen gewag behoeft te worden gemaakt, gezien de niet-ontvankelijkheid van de tegeneis;

2. Nopens de verantwoordelijkheid van de gemeente Zonhoven:

Overwegende dat eiser zijn vordering steunt op de schikkingen van het decreet van 10 vendémiaire IV; dat hierbij bepaald wordt dat de gemeenten aansprakelijk zijn voor de schadelijke gevolgen van misdrijven in brede zin gepleegd tegen personen of tegen openbare of private eigendommen op voorwaarde dat deze misdrijven gepleegd werden met openlijk machtsvertoon of geweld en door samenscholingen;

Overwegende dat uit de vergelijking tussen art. 1 en 5 van bedoeld decreet blijkt dat dit gesteund is op de solidaire verantwoordelijkheid van de inwoners van een gemeente voor de misdrijven door sommigen onder hen in de bepaalde voorwaarden gepleegd; dat immers een gemeente slechts kan ontslagen worden van haar verantwoordelijkheid door te bewijzen dat zij alle mogelijke maatregelen getroffen heeft, wanneer de schade veroorzaakt werd door niet-inwoners van de gemeente; dat hieruit volgt dat wanneer het inwoners betreft de gemeente, omwille van het solidariteitsbegrip, verantwoordelijk blijft, zelfs indien zij de maatregelen trof, die in haar macht lagen om de schade te voorkomen;

Overwegende dat het solidariteitsbegrip alleen gemilderd wordt door de vereiste dat er geweld gebruikt werd door een samengeschoolde menigte, hetgeen hierop neerkomt dat de feiten moeten gebeurd zijn in zulke omstandigheden dat de aandacht van de gemeente er op getrokken werd;

Overwegende dat in casu het vellen van een boom ontegensprekelijk een gewelddaad was, gericht niet alleen tegen de staat, eigenaar van de boom, maar ook tegen de personen van de weggebruikers, in deze zin dat weliswaar niet hun verwonding of dood beoogd werd, maar het belemmeren van hun door de wet verzekerde vrijheid van zich per voertuig te verplaatsen;

Overwegende echter dat eiser niet bewijst noch vraagt te bewijzen dat de feiten gepleegd werden door een samengeschoolde menigte; dat indien men weliswaar kan aannemen dat de boom niet geveld werd door één persoon alléén, het nochtans niet uitgesloten is dat het feit gepleegd werd door slechts twee personen; dat uit het strafrechterlijk onderzoek, waarnaar partijen verwijzen, blijkt, dat deze personen handelden bij nacht, ongemerkt en klaarblijkelijk de vlucht namen bij het naderen van enig gevaar voor hen, de zaag achterlatend, nadat een andere boom slechts half was doorgezaagd;

Overwegende dat er in die omstandigheden geen spraak kan zijn van samenscholing in de zin van de wet;

Overwegende dat eiser wel voorhoudt dat er op 13 juni 1955 een betoging plaats vond te Hasselt, waarheen zich talrijke inwoners van Zonhoven zouden begeven hebben en bij gelegenheid waarvan ook inwoners van andere gemeenten Zonhoven zouden doortrokken hebben; dat hij echter geen gewag maakt, dat dit vervoer aanleiding zou hebben gegeven tot enige samenscholing te Zonhoven; dat ten andere, alhoewel men zulks kan veronderstellen, het niet ten genoegen van recht bewezen is dat de boom geveld werd door personen welke deelnamen aan de betoging te Hasselt; dat de gemeente Zonhoven bijgevolg niet aansprakelijk kan worden gesteld;

3. Nopens de aansprakelijkheid van verweerder Mampaye Arthur:

Overwegende dat, indien de voornaamste verantwoordelijken zijn de onbekend gebleven personen, die de boom velden, nochtans Mampaye Arthur, ware hij oplettend geweest het voertuig van eiser had moeten zien; dat niet betwist wordt dat dit voertuig verlicht was; dat, indien men kan aannemen dat het rode achterlicht ingevolge de schuine stand van het voertuig niet goed zichtbaar was, nochtans de aandacht van Mampaye moest getrokken geweest zijn door de schijnwerpers van de auto van eiser, die schuin naar voor de weg en de hindernis verlichtten;

Overwegende dat anderzijds geen gedeeltelijke verantwoordelijkheid tegen eiser zelf kan weerhouden worden; dat immers hij zelf het slachtoffer werd van een eerste ongeval ter plaatse en het niet bewezen is dat hij tussen de aanrijding met de boom en de aankomst van verweerder Mampaye, anders had kunnen handelen, als hij nu gedaan heeft; dat ten andere Mampaye, die zelf het verlichte voertuig van eiser niet tijdig zag, voorzeker met volle geweld op de gevelde boom zou gebotst zijn hadde het voertuig van eiser niet op die plaats gestaan;

Overwegende dat Mampaye Arthur aldus in solidum met de onbekend gebleven personen die de boom velden, gehouden is de schade te herstellen door eiser geleden, met dien verstande dat de verantwoordelijkheid van Mampaye zich beperkt tot de schade veroorzaakt door de aanrijding van zijn voertuig met dat van eiser;

4. Nopens het bedrag van de schade:

Overwegende dat de schade aan het voertuig van eiser wetersprekelijk werd vastgesteld op 23.073 fr.; dat uit een aanvullende berekening, afgeleverd door de door partijen aangestelde deskundige, blijkt dat de schade waarvoor Mampaye kan verantwoordelijk gesteld worden belooft: 23.073 fr. — 10.575 fr. = 12.498 fr.; dat zijn aandeel in de schade geleden door onbruikbaarheid van het voertuig billijk kan geraamd worden op zes dagen aan 150 fr. per dag, te zeggen 900 fr.; dat Mampaye in eigen naam aldus gehouden is te betalen een bedrag van 13.398 fr.;

.....

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

28 maart 1956.

Voorzitter: M. Meulemans.

Rechters: M.M. Roget en Helleputte.

Advocaten: Mrs Smedts en Vandenbergh.

Onrechtmatige daad. — Beschadiging van een muur door aanrijding. — Bevel van de gemeente-overheid tot wederopbouw op de rooilijn. — Oorzakelijk verband.

Aanrijding en gedeeltelijke vernieling van een muur: de eigenares heeft de beschadigde muur moeten afbreken en weder doen opbouwen op de door de gemeente-overheid aangewezen rooilijn, d.i. 0,75 m. achteruit. Daardoor heeft de schade zich niet beperkt tot het herstel van de beschadigde muur, maar is aanmerkelijke hoger geworden. De eigenares vordert van de verantwoordelijke dader vergoeding van deze volledige schade.

Er bestaat in casu oorzakelijk verband tussen de aanrijding en de volledige schade.

De oorzaak van het ongeval is de onrechtmatige daad, zonder dewelke de schade niet zou zijn ontstaan; tussen het ongeval en de schade bestaat een verband, dat het karakter van noodwendigheid vertoont, hetwelk door artikel 1382 B.W. vereist wordt.

De aan de eigenares van de muur door de gemeente-overheid opgelegde verplichting om achteruit te bouwen heft dit karakter van noodwendigheid niet op; immers blijkt, dat het ongeval de enige oorzaak is geweest die de verplichting om achteruit te bouwen heeft doen ontstaan en aldus een einde heeft gemaakt aan de tot dusver bestaande toestand.

De eerst rechter heeft dienvolgens een vergissing begaan, toen hij deze oorzaak een « gelegenheid » heeft genoemd.

Wwe Van Wezer-Houbrouckx t/ Casteleyn.

Gezien de stukken der rechtspleging en namelijk het vonnis, op tegenspraak tussen partijen op 5 oktober 1955 uitgesproken door de heer Vrederechter van het tweede kanton Leuven, waartegen appellante, bij geregistreerd exploit van deurwaarder Henri Georges uit Geldenaken dd. 12 november 1955 regelmatig en tijdig beroep instelde;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van het beroep niet betwist wordt;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering door appellante ingediend, ertoe strekte geïntimeerde, toen verweerder, te horen veroordelen tot betaling van 6.695 frank, te vermeerderen met de gerechtelijke interesten en de kosten, uit hoofde van de gedeeltelijke vernieling door geïntimeerde, tengevolge van een verkeersongeval, van een afsluitingsmuur, eigendom van appellante, gelegen Korbeek-Lostraat, 125, te Heverlee;

dat de heer Vrederechter de vordering gegrond verklaarde ten belope van 3.287,50 frank, hetzij het bedrag van de normale herstelling van kwestige afsluitingsmuur en iedere partij tot de helft van de kosten verwees;

Overwegende dat het vaststaat dat het gevorderd bedrag van 6.695 frank de bouwkosten omvat van een nieuwe afsluitingsmuur op een afstand van 75 centimeter van de plaats waar hij stond en dat deze verplichting tot achteruitbouw aan appellante opgelegd werd overeenkomstig de vastgestelde rooilijn;

Overwegende dat geïntimeerde zijn aansprakelijkheid in de aanrijding waarover geschil principieel erkent en zich steeds bereid verklaard heeft de normale herstellingsprijs van kwestige muur, of 2.750 frank, te betalen;

dat hij nochtans betwist dat hij ertoe verplicht zou zijn de herbouwingskosten van de gehele muur volgens de nieuwe opgelegde rooilijn te betalen;

Overwegende dat appellante staande houdt dat er ter zake een voldoende oorzakelijk verband bestaat tussen de fout van geïntimeerde en de schade, in haar inleidende dagvaarding, op 6.695 frank geraamd;

dat geïntimeerde één der voorwaarden verwezenlijkt heeft zonder dewelke de schade niet zou ontstaan zijn en dat zijn aansprakelijkheid zich uitstrekt niet alléén tot de onmiddellijke gevolgen van zijn fout, doch insgelijks tot de onrechtstreekse;

dat inderdaad, aldus appellante, zonder deze aanrijding het schadegeval in zijn huidige belangrijkheid zich niet had kunnen voordoen, vermits het volgen van de rooilijn alléén verplichtend is voor nieuwe aanbouwingen of voor grote herstellingen;

Overwegende ter zake dat de volgende elementen, vereist voor de toepassing van artikel 1382 van het B.W. in aanmerking komen:

1. de schuld van geïntimeerde die blijkt uit de aanrijding met zijn wagen van de muur toebehorende aan appellante,

2. de schade die ingevolge deze aanrijding aan appellante werd toegebracht,

3. het oorzakelijk verband tussen de schuld en de schade;

Overwegende dat het eerste van deze punten, nl. de schuld van geïntimeerde niet betwist wordt; dat appellante slechts over het bedrag van het tweede punt — de schade — twist; dat hij het derde punt, nl. het oorzakelijk verband tussen schuld en schade slechts voor een bedrag van 3.287,50 frank erkent; dat deze twee laatste punten derhalve dienen onderzocht te worden;

Wat de schade betreft:

Overwegende dat deze schade hierin bestaat, dat appellante de beschadigde muur heeft moeten afbreken en op de door de gemeente-overheid aangewezen rooilijn, d.i. op 0,75 meter van de vroegere plaats heeft moeten herbouwen;

dat de schade zich voor haar derhalve niet beperkt tot het herstellen van de beschadigde muur, wat een uitgave van 2.750 frank zou vertegenwoordigen; dat het integendeel op 6.695 frank dient vastgesteld te worden.

Wat het oorzakelijk verband tussen schuld en schade betreft:

Overwegende dat de schade, zoals zij hierboven is bepaald door de schuld van geïntimeerde is veroorzaakt geworden;

dat het immers blijkt dat zonder deze oorzaak, appellante de som van 6.695 frank niet zou hebben moeten uitgeven daar het haar toegelaten zou geweest zijn de oude muur op de plaats waar hij stond te laten bestaan;

Overwegende dat de oorzaak van het ongeval het schuldig feit is zonder hetwelk de schade niet zou ontstaan zijn (Verbr. 4-12-1950, Pas. 51, I, 201 en 205); dat het aldus eveneens vaststaat dat er tussen het ongeval en de schade een verband bestaat hetwelk het karakter van noodwendigheid vertoont en dat de door art. 1382 van het B.W. gestelde voorwaarden dienvolgens aanwezig zijn (Verbr. 5-3-1953, R.W. 1953-54, 217);

En overwegende dat de verplichting tot achterbouw, die aan de eigenaar van de oude muur door de gemeente-overheid opgelegd werd en die tot gevolg had de schade op 6.695 frank te brengen, dit karakter van noodwendigheid niet ontleent; dat het immers blijkt dat het ongeval de oorzaak is geweest — en zelfs de enige oorzaak — die verplichting van achteruit te bouwen tot stand gebracht heeft en aldus een einde heeft gesteld aan de bestaande toestand;

dat de eerste rechter dienvolgens blijkbaar een vergissing begaan heeft wanneer hij deze oorzaak een « gelegenheid » noemt;

dat trouwens wanneer het een verderfelijke goed of het leven geldt de schuldige gedraging die oorzaak wordt hetzij van het beschadigen of het vernielen van het goed, hetzij van het overlijden, nooit iets anders kan zijn dan een gelegenheid van deze schadelijke gevolgen dewelke zich vroeg of laat moesten voordoen; dat zij echter terecht als oorzaken dienen

aangemerkt daar zij werkelijk de schade veroorzaken spruitende uit het vroegtijdig beschadigen, vernielen of overliden;

Overwegende dat de eerste rechter zich insgelijks vergist wanneer hij de toepassing van artikel 1382 B.W. verwerpt, wat de volle schade door appellante ondergaan betreft, om reden dat er tussen de aanrijding enerzijds en de beslissing van de gemeenteoverheid anderzijds geen oorzakelijk verband bestaat; dat deze beslissing immers voor de toepassing van voormeld artikel, zoals hierboven gezegd, niet in aanmerking komt;

Overwegende eindelijk dat de mening van de eerste rechter volgens dewelke het niet uitgesloten zou zijn dat de muur ingevolge een andere gebeurtenis — die hij trouwens niet bepaalt — zou moeten achteruitgebouwd worden, van loutere veronderstellingen releveert en niet dienend is daar het vaststaat dat alleen de aanrijding de bestaande « staat van evenwicht » heeft verbroken, dewelke zonder deze aanrijding een zekere tijd zou voortgeduurd hebben (cfr. desaaangaande noot Delvaux J.T. 1850, 637 en 638);

Overwegende dat het uit wat voorafgaat blijkt dat bij toepassing van artikel 1382 van het B.W. appellante voor het bedrag van de door haar geleden schade, d.i. 6.695 frank dient vergoed; dat de oorspronkelijke eis dienvolgens gegrond was;

Om deze redenen :

De Rechtbank, ontvangt het beroep en verklaart het gegrond;

Doet het bestreden vonnis te niet in zijn geheel;

Wijzende en beslissende zoals de eerste rechter had moeten beslissen :

Verwijst geïntimeerde aan appellante te betalen, ten titel van schadevergoeding de som van 6.695 frank met de wettelijke interesten;

Verwijst hem tot de kosten van beide aanleggen.

NOOT: Zie het bij bovenstaand vonnis vernietigde vonnis van de Vrederechter te Leuven dd. 25 oktober 1955 in dit nummer.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

9e Kamer. — 2 maart 1956.

Voorzitter : M. Coens.

Referendaris : M. Vanhoutte.

Advocaten : Mrs Roland, loco Van Doosselaere, en Castille.

Vervoer. — Onvoldoende verpakking als «eigen gebrek» van het vervoerde voorwerp. — Niet-aansprakelijkheid van de vervoerder.

Het «eigen gebrek» van de vervoerde zaak dient te worden bepaald in de verhouding «vervoer»; zelfs een onvoldoende verpakking moet worden gelijkgesteld met een «eigen gebrek» van het voorwerp.

De vervoerder moet het voorwerp aanvaarden, zoals het hem door de verzender wordt aangeboden en, zo hij beter de gevaren van het vervoer kent, betekent dit niet dat de aanvaarding van het voorwerp, zelfs zonder uitdrukkelijk voorbehoud, de vervoerder aansprakelijk maakt voor de averij, die voortspuit uit het voorwerp of uit gebrek aan ver-

g.

N.V. New Hampshire Fire Insurance Company
t/ P.V.B.A. Transterco.

Gezien de geregistreerde dagvaarding, dd. 2 september 1954 betekend;

Uit de bestanddelen der zaak, namelijk :

1° de verklaring van een vertegenwoordiger van de bestemming («le support du coelostat était calé sur votre camion et était encore en place lors de son arrivée...»);

2° het deskundig verslag, opgesteld ten verzoeken van aanlegster («pièce détachée de l'appareil, le calage ayant laché au cours du transport... le charroi primaire se détacha de l'appareil et tomba sur la chaussée...»);

3° de afwezigheid van de verklaring van de vergezeller, aangesteld door de verzender;

4° de aard van het vervoerde voorwerp;

blijkt genoegzaam dat de reis als dusdanig een normaal verloop had; dat het te vervoeren voorwerp op zich zelf behoorlijk gestuwd was;

dat echter een beweegbaar deel van het voorwerp zich van het geheel losmaakte, en wanneer hier gesproken wordt van «le calage ayant laché», dit het vastzetten van een deel aan het geheel voorwerp, hetzij op bestendige wijze hetzij ten voorlopige maatregel voor het vervoer, betreft.

Verweerde besluit dat de schade, door de val van dit deel van het voorwerp hieraan toegebracht, oorzaak vindt in het eigen gebrek van dit voorwerp.

Het is niet ernstig te beweren, zoals aanlegster het doet, dat er enkel van eigen gebrek zou kunnen sprake zijn, indien de «coelostat» niet vervaardigd was zoals door de ontwerper uitgedacht; het eigen gebrek dient hier bepaald te worden in de verhouding «vervoer», in zulke mate zelfs dat rechtsleer en rechtspraak eenparig beslissen dat een onvoldoende verpakking, met een eigen gebrek van het voorwerp moet gelijkgesteld worden.

De vervoerder moet het voorwerp aanvaarden zoals het hem door de verzender wordt aangeboden, en, zo hij beter de gevaren van het vervoer kent, beduidt dit niet dat de aanvaarding van het voorwerp, zelfs zonder uitdrukkelijk voorbehoud, de vervoerder aansprakelijk stelt voor de averij uit het voorwerp of gebrek aan verpakking, spruitend.

Zulks geldt des te meer in het huidige geval, waar het gaat over een ongewoon en zelfs normaal ongekend voorwerp. Waar het eveneens vaststaat dat bedoeld voorwerp door de werking of medewerking van de verzender gestuwd werd, doch niet bij gebrek aan het voortbrengen van de bepalingen van het contract, dat de stuwung op uitzonderlijke wijze buiten de verantwoordelijkheid van de vervoerder geschiedde, is deze laatste achter niet gehouden door de staat in dewelke het voorwerp hem werd overhandigd.

Het feit dat een beweegbaar deel niet op behoorlijke of voldoende wijze was vastgemaakt aan het geheel, moet gelijkgesteld worden met een gebrek aan verpakking, gebrek waarvan reeds blijkt dat het niet moest opgemerkt worden door de vervoerder en voor hetwelk hij overigens niet aansprakelijk zou staan zelfs hadde hij het bemerkt; de waakzaamheid betreffend het ongekend tuig, moest dan nog bevestigd worden door de vaststelling dat de verzender het niet nodig achtte het tuig, dat later toch in een onderdeel broos bleek te zijn, zonder bijzondere voorzorgen ter vervoer aan te bieden.

De oorzaak van de schade is dan ook het feit dat een beweegbaar deel niet behoorlijk aan het geheel gehecht was, hetgeen met een gebrek aan verpakking

gelijk staat, gebrek dat op haar beurt met een eigen gebrek der koopwaar moet gelijk gesteld worden, en voor hetwelk de vervoerder niet aansprakelijk staat.

Om deze redenen,

Verklaart de eis ongegrond, wijst aanlegster af en veroordeelt haar tot de kosten van het geding.

VREDEGERECHT TE PEER

10 Januari 1956.

Rechter : M. Roelandts.

Advocaten : Mrs. Maris en Rombouts.

Koop en verkoop van huisdier. — Bevoegdheid van de vrederechter. — Dwaling omtrent de zelfstandigheid der zaak. — Onverschoonbare dwaling.

Krachtens artikel 3/7° van de Wet op de Bevoegdheid dd. 25 maart 1876 is de vrederechter bevoegd kennis te nemen van de vorderingen tot vernietiging van de koop van huisdieren, wat ook het bedrag van de eis moge zijn, zelfs indien de vordering van commerciële aard is; de wetgever bepaalt immers zelf uitdrukkelijk dat de vrederechter kennis neemt, niet alleen van de vorderingen tot koopvernietiging wegens verborgen gebreken, doch ook van de vorderingen tot nietigverklaring, gegrond op een fout of een gebrek van de zaak, bij verkoop of ruiling.

Door « de zelfstandigheid der zaak, die het voorwerp van de overeenkomst uitmaakt » moet worden verstaan de hoedanigheid, die de partij vooral op het oog heeft gehad bij het sluiten van de overeenkomst en die haar er toe gebracht heeft de overeenkomst aan te gaan.

Een onverschoonbare dwaling kan niet de reden zijn voor de vernietiging van de overeenkomst.

Engelen t/ Braeken.

Overwegende dat aanlegger op 20 September 1955, bij verweerder een drachtige vaars, rood-wit, aankocht voor de prijs van 13.000 frank;

dat genoemd dier verkocht werd als toekomstige melkkoe; dat het op 20-9-1955 geleverd en betaald werd;

dat na de kalving op 30-9-1955, verzoeker vaststelde dat de vaars slechts twee gezonde en bruikbare tepels had en volgens aanlegger ongeschikt bleek als melkdier;

Overwegende dat, rekening houdend met deze omstandigheden, de vordering van eiser er toe strekt te horen zeggen voor recht dat de tussen partijen afgesloten overeenkomst nietig is; daar de toestemming van eiser niet geldig zou gegeven zijn; dat deze immers niet zou gekocht hebben indien hij het gebrek had gekend, en dat er dwaling zou zijn omtrent de zelfstandigheid van de zaak die het voorwerp van de overeenkomst uitmaakt;

dat dienvolgens, door eiser de teruggave gevorderd wordt van de betaalde koopsom alsmede van de bijkomende vergoedingen;

Over de bevoegdheid :

Overwegende dat de bevoegdheid «ratione materiae», zoals ter zake van verkoop van huisdieren be-

stemd om voortgehouden te worden, geregeld wordt door art. 3, 7° van de wet dd. 25-3-1876; dat het derhalve de Vrederechter is die bevoegd is om kennis te nemen van de vorderingen tot vernietiging van de koop, wat ook het bedrag van de eis weze en zelfs indien de vordering van commerciële aard is; dat immers de wetgever zelf uitdrukkelijk bepaalt dat de Vrederechter kennis neemt niet alleen van de vorderingen tot koopvernietiging wegens verborgen gebreken, doch ook van de vorderingen tot nietigverklaring gegrond op een fout of een gebrek van de zaak bij verkoop of ruiling van dieren; (A.P.R. Deel II, V° Koopvernietigende gebreken, n°s 237 en 284); dat wij in casu dus wel bevoegd zijn;

Ten gronde :

Overwegende dat, waar zulks nodig mocht blijken, de koper van dieren, behoudens bijzondere bij overeenkomst bedongen waarborgen, beschikt over een vordering tot nietigheid van de overeenkomst wegens dwaling over de zelfstandigheid (art. 1110 B.W.) of wegens bedrog (art. 1116 B.W.); hij kan gebeurlijk ook een vordering instellen tot vaststelling van onbestaanbaarheid (artt. 1128 en 1598 B.W.); hij kan eindelijk ook een vordering instellen wegens koopvernietigend gebrek (Wet 25 Aug. 1885 en art. 1641 B.W.);

Overwegende dat in casu, zoals blijkt uit de dagvaarding, de vordering tot nietigheid ingesteld werd wegens dwaling over de zelfstandigheid (art. 1110 B.W.); dat tevens beweerd wordt dat de eiser zijn toestemming niet zou gegeven hebben in deze koop indien hij het gebrek gekend had;

Overwegende dat volgens de rechtsleer de verkoper alleen instaat voor de verborgen gebreken, welke ten tijde van de verkoop bestonden en van zodanige aard zijn dat zij de zaak ongeschikt maken voor het gebruik waartoe ze bestemd is of dit gebruik althans in zeer ernstige mate belemmert; dat het gebrek «verborgen» moet zijn dient verstaan te worden als een gebrek dat niet zichtbaar en vanzelf in het oog vallend is en dat de koper ook niet door een bezichtiging, gelijk van hem kon verwacht worden, kon ontdekken;

dat anderzijds er dient op gewezen dat de koper van een zaak, die een zichtbaar gebrek heeft, het maar aan zich zelf moet wijten, indien hij aldus een slechte koop gedaan heeft (Kluyskens, «De Contracten», n° 126);

Overwegende bovendien dat, daar waar zulks passend is, de koper een actie wegens bedrog, tot nietigheid van het contract of tot schadevergoeding kan instellen, indien hij bewijst dat het dier ten tijde van het contract aangedaan was door een ziekte, die de verkoper hem door bedrieglijke kunstgrepen verdoken heeft (Handelsrechtbank Brussel, 5 Sept. 1906, Pand. Pér. 1906, 1374);

Overwegende verder dat de dwaling omtrent de zelfstandigheid der zaak die het voorwerp van de overeenkomst uitmaakt, de vernietigbaarheid der overeenkomst kan medebrengen, zulks in de veronderstelling dat onder de zelfstandigheid der zaak verstaan wordt de hoedanigheid, die de partij vooral op het oog had bij het sluiten der overeenkomst en die er haar toe gebracht heeft het contract aan te gaan (Cas. 8 Mei 1905, Pas. 1905, 1, 214);

Overwegende dat «la théorie de l'erreur est l'une des plus contestables qui soit. Pour ne point sacrifier la volonté réelle, on compromet gravement le besoin

de sécurité. On offre une véritable prime à l'impéritie, à l'inhabilité, à la négligence d'un des contractants.

Il arrive souvent qu'il (le contractant) est de bonne foi; qu'il ignore l'erreur de sa contre-partie, et supporte alors tous les risques de l'annulation. La sécurité des contracts est compromise. Aussi un redressement considérable s'est-il opéré, depuis le Code, dans la théorie de l'erreur. Les premiers germes s'en trouvent dans la loi elle-même. Celle-ci n'admet que l'erreur substantielle: La jurisprudence l'a toujours interprétée stricto sensu.

Pour éviter la prime à l'imprudence ou à la négligence la jurisprudence est arrivée à distinguer l'erreur excusable de l'erreur inexcusable. Elle ne protège que la première. L'erreur inexcusable (c.a.d. l'erreur si grossière qu'un homme normal et raisonnable ne la commet pas) constitue, en toute hypothèse, une faute, dont son auteur conserve les risques. Le contrat est maintenu...

Constitue un vice apparent celui dont une personne normalement soigneuse a pu se rendre compte, même si, en fait elle ne s'en est pas rendu compte... Enfin la jurisprudence se montre très large pour admettre la prise en charge, expresse ou implicite, des risques d'erreur, prise en charge qui exclut la nullité. Les juges s'inspirent, dans ce cas, du caractère aléatoire de la chose, — des connaissances professionnelles de la partie qui invoque l'erreur etc. — (De Page, Complément au Tôme I, n° 46);

Overwegende dat uit al deze beschouwingen blijkt dat er zal dwaling zijn over de zelfstandigheid — t.t.z. ieder bestanddeel of wezenlijke hoedanigheid, die de partij bij het sluiten van de overeenkomst vooral op het oog had en die er haar toe heeft aangezet de overeenkomst aan te gaan —, indien die wezenlijke hoedanigheden van de zaak niet aanwezig zijn (Colin et, Capitant, II, blz. 280-282);

dat in dit verband gevonst werd dat de koper van een melkkoe, die met het oog op de melkopbrengst gekocht werd doch niet de verhoopte hoeveelheid melk geeft, niet de nietigverklaring kan vorderen wegens dwaling, tenzij de verkoper de opbrengst van een bepaalde hoeveelheid gewaarborgd heeft (Rb. Brussel, 4-3-1891, Pas. 1891, 3, 33);

Overwegende dat we in casu staan voor een dier welk slechts twee gezonde tepels heeft maar toch melk geeft; dat derhalve het dier, welk met het oog op melkopbrengst werd gekocht, maar waarschijnlijk de verhoopte hoeveelheid melk niet geeft, toch geen aanleiding kan geven tot nietigverklaring van de overeenkomst daar er geen dwaling voorhanden is over de zelfstandigheid;

Overwegende dat daarenboven de rechtbank dient rekening te houden met de beroepskennis — zie De Page, T. I, n° 46 hierboven aangehaald — van aanlegger, die veehandelaar is en dit beroep sinds jaren uitoefent;

dat hij samen met verweerder, op 20-9-1955, naar de weide zou gegaan zijn om de drachtige vaars te keuren;

Overwegende tevens dat het in de streek een gebruik is, dat de koper ook na de overeenkomst betreffende de prijs, het recht heeft vóór de levering, en betaling de vaars of koe «te trekken» d.w.z. zich er van te vergewissen dat uit de vier tepels sekreet komt en het dier te weigeren zo er uit één der tepels geen sekreet komt; dat dit recht op onderzoek slechts toegekend wordt aan ernstige kopers, dat de verkopers terecht vrezen dat door veel of onregelmatig

uittrekken van het aanwezige sekreet, de uier meer vatbaar is voor ontsteking;

dat in geval de koper-veehandelaar dit niet gedaan heeft hij het maar aan zich zelf moet wijten, indien hij aldus een slechte koop gedaan heeft; dat we, in casu, in ieder geval voor een onverschoonbare dwaling staan, waarvan de gevolgen ten laste van de koper vallen;

Overwegende dat het anderzijds niet bewezen is dat de vaars het kwestieuze gebrek zou gehad hebben ten tijde van de verkoop; dat aanlegger immers het dier bij hem thuis had minstens acht dagen vóór de kalving; dat alzo alle aansprakelijkheid in hoofde van verweerder (verkoper) verdwijnt;

Overwegende dat uit dit alles voldoende blijkt dat de aanstelling van een deskundige door aanlegger aangevraagd, — ten einde te laten vaststellen sinds wanneer voornoemd gebrek bij het kwestieuze dier bestond en of zulks invloed heeft op de melkopbrengst —, in casu als laattijdig en niet dienend voorkomt;

Overwegende dat uit de tegensprekelijke behandeling der zaak blijkt dat niets kan weerhouden worden ten laste van verweerder;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpend en rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op de artikelen 2, 3, 4, 30, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Verklaren ons bevoegd om van de eis kennis te nemen;

Verklaren de eis ontvankelijk doch ongegrond; wijzen hem af;

Veroordelen aanlegger tot de kosten.

VREDEGERECHT TE LEUVEN

2e Kanton. — 25 oktober 1955.

Rechter: M. Theunis.

Advocaten: Mrs Smedts en Vandenbergh.

Onrechtmatige daad. — Beschadiging van een muur door aanrijding. — Bevel van de gemeenteoverheid tot wederopbouw op de rooilijn. — Oorzakelijk verband.

Aanrijding en gedeeltelijke vernieling van een muur; de eigenares heeft de beschadigde muur moeten afbreken en op de door de gemeente-overheid aangewezen rooilijn, d.i. 0,75 m achteruit moeten doen herbouwen. Daardoor heeft de schade zich niet beperkt tot het herstel van de beschadigde muur, maar is aanmerkelijk hoger geworden. De eigenares vordert van de verantwoordelijke dader vergoeding van deze volledige schade.

Het ongeval is niet de oorzaak geweest van de verplichting om achteruit te bouwen, doch enkel de gelegenheid, die de toepassing van het reeds bestaande gemeentereglement verwekt heeft.

Er bestaat dus geen oorzakelijk verband tussen de aanrijding en het aan de eigenares door de gemeente-overheid gegeven bevel de muur achteruit te bouwen; ware bedoelde muur gedeeltelijk of geheel omgevallen ten gevolge van een andere gebeurtenis dan de aanrijding, zou de verplichting om

achteruit te bouwen, evenzeer ten laste van de eigenares hebben bestaan.

De eigenares heeft derhalve recht op vergoeding van de kosten van herstel van de beschadigde muur in de toestand waarin hij zich vóór het ongeval bevond.

Wwe Van Wezer-Hombrouckx t/ Casteleyn.

Aangezien het gevorderde bedrag van 6.695 fr. de kosten vertegenwoordigt van een nieuwe muur, op te richten op 0,75 m afstand van de muur waarvan een gedeelte door verweerder vernield werd; dat deze verplichting tot achteruitgang opgelegd werd door de gemeente Heverlee, overeenkomstig de vastgestelde rooiijn;

Aangezien het ongeval niet de oorzaak geweest is van deze verplichting tot achteruitgang, doch enkel de gelegenheid die de toepassing van het reeds bestaande gemeentereglement verwekt heeft;

Aangezien er dus geen causaal verband bestaat tussen de aanrijding en het aan eiseres door de gemeente-overheid gegeven bevel haar muur op een andere plaats te herbouwen; dat, ware de betwiste muur volledig of gedeeltelijk omgevallen ten gevolge van een andere gebeurtenis dan de aanrijding, de verplichting meer naar achteren te bouwen evenzo op eiseres zou hebben gedrukt;

Aangezien aan eiseres dus slechts de kosten toekomen van het herstellen van de muur in de staat waarin hij zich vóór het ongeval bevond;

Aangezien bedoelde kosten op tegenspraak vastgesteld werden op 2.750 fr., waaraan de taks dient gevoegd, belopende 137,50 fr.; dat daarenboven wegens beroving van degelijke afsluiting gedurende bijna een jaar, aan eiseres een vergoeding billijker- en redelijkerwijze berekend op 400 fr. kan worden toegekend;

Aangezien derhalve verweerder aan eiseres verschuldigd is: $2.750 + 137,50 + 400 = 3.287,50$ fr.;

Om deze redenen;

Veroordelen verweerder aan eisers te betalen, ten titel van schadevergoeding, de som van 3.287,50 fr.;

Verwijzen verweerder in de gerechtelijke intresten;

Verwijzen elke partij in de helft van de tot heden gerezen kosten. Alle verdere kosten uitsluitend ten laste komende van de verwerende partij;

Verklaren ons vonnis uitvoerbaar bij voorbaat trots alle verhaal en zonder borgstelling.

NOOT. — Zie in dit nummer het vonnis van de Rechtbank te Leuven, d.d. 28 maart 1956, waarbij bovenstaand vonnis van de Vrederechter is vernietigd.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Onderstaande omzendbrief werd verzonden door het Verbond der Belgische Advocaten betreffende de vergadering die gehouden werd op 26 januari l.l.

* * *

Geachte Confrater,

Wij verzoeken U de buitengewone algemene vergadering te willen bijwonen die zal gehouden worden in het Gerechtshof te Brussel, op *zaterdag 26 januari 1957, te 14.30 u.*

Dagorde :

1. *Lofrede voor Mr Charles Gheude*, oud-voorzitter van het Verbond, door Mr Van Ommeslaghe, der Balie van Brussel.

2. *Voorstel tot wijziging van de statuten :*

a) *Artikel 32 :* Afschaffing van de oude tekst die vervangen wordt door volgende tekst : « Het maatschappelijk jaar begint op 1 juni en eindigt op 31 mei van het volgende jaar ».

b) *Artikel 33 :* De woorden « 15 juni » worden vervangen door de woorden « 31 mei ».

3. *Het monopolie van het pleidooi :*

Verslag door Mr Pollet der Balie van Antwerpen.

4. *De verzekering tegen ziekte en invaliditeit :*

Verslag door Mr Van de Velde der Balie van Brussel.

5. *Varia.*

De algemene vergadering van 26 januari 1957 zal eveneens een vraagstuk van praktische aard onderzoeken, betrekking hebbende op de collectieve verzekering van de beroepsvoertuigen. Het ogenblik van dit onderzoek is bijzonder goed gekozen, gegeven zijnde de stemming van de wet op de verplichtende verzekering van de autovoertuigen. Het is inderdaad mogelijk dat door tussenkomst van het Verbond de leden van de Balie bijzonder voordelige voorwaarden zouden kunnen bekomen tot het sluiten van nieuwe verplichtende verzekeringspolissen.

Aanvaard, geachte Confrater, de betuiging van onze zeer hartelijke gevoelens.

Emmanuel THIEBAULD,

Algemeen Secretaris.

Roger VAN ROYE,

Voorzitter.

VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN

Hugo Walschap over « Peru »

Op donderdag, 17 januari, eerste bijeenkomst van het nieuwe jaar, heeft de Vlaamse Conferentie er aan gehouden de Antwerpse confraters uit te nodigen in haar nieuwe vergaderzaal, de stemmige raadsaal van het oude Rockoxhuis. Voor een talrijk publiek sprak onze oud-confrater Hugo Walschap over Peru, het land waar hij zijn eerste jaren als lid van het Belgisch Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft doorgebracht.

In een goed gedocumenteerde uiteenzetting, die getuigde van de grote eruditie van de spreker, gaf de Heer Walschap o.m. een overzicht van de aardrijkskundige gegevens, de geschiedenis en de cultuur van deze republiek van « gekleurd » Amerika.

Aldus vernamen wij dat in dit zonnige land de inwoners der hoofdstad in klimatologische omstandigheden leven, welke een werkelijke uitdaging zijn der menselijke natuur. Wij waren verder verrast te horen dat de beroemde Inca-kultuur nooit heeft bestaan, daar inderdaad «Inca» niet meer is dan de naam van de hoofdmans van een plaatselijke volkstam, welke enkele eeuwen vóór de komst van Columbus, de naburige en hoger ontwikkelde volkeren overwon en ordeende in een groot rijk dat zich uitstreckte over geheel het Noorden van Zuid-Amerika. Deze volkstam van de Inca-koning zou — zoals destijds de Romeinen — geen eigen hoogstaande kultuur hebben bezeten, maar wel een groot organisatie- en administratietalent, zodat zij de onbetwiste heersers waren toen een handsvol Spaanse huurlingen, op een tot nu toe niet verklaarde wijze, het ganse rijk deed ineensstorten.

Spreeker had het gelukkige idee zijn zeer interessante uiteenzetting met een werkelijk prachtige reeks kleurfoto's te illustreren, zodat de aanwezigen «zichtbaar» zijn reizen doorheen de drie wel onderscheiden streken van Peru konden meeleven: de onvruchtbare kuststreek, met de hoofdstad en de guano-eilanden; het reusachtig Andes-massief langs een weg, hoger gelegen dan de Mont Blanc; en ten slotte de «selva» of jungle van het Amazone-bekken, volledig georiënteerd op de Atlantische Oceaan.

Na dit bezoek aan het dak van de wereld eindigde de vergadering natuurlijk in de kelder van het huis van Rockox zaliger...

K.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor sociaal recht en van de Arbeids-gerechten, n° 8, 1956 :

Brasseur P., Juridictions du travail. L'embarras du choix. — Rechtspraak.

Tijdschrift voor Notarissen, n° 12, december 1956 :

W. Delva, Over de publiciteit van het huwelijkscontract. — Rechtspraak.

Advocatenblad, n° 1, 15 januari 1957 :

Prof. Mr G. de Grooth, Het getuigenverhoor in burgerlijke zaken. — Mr J. R. Pentermann, Rechterlijke dwaling. — Mr G. J. Salm, Cassatie van een beschikking op verzet tegen uitdelingslijst in faillissement. — Mr W. J. Slagter, Associatie en interne specialisatie. — Mr P. H. M. Hoogenbergh, Kosten bindend advies.

Nederlands Juristenblad, n° 3, 19 januari 1957 :

Mr H. Schadee, Electronische Wetgeving. — Mr F. Haverschmidt, Mr Dr J. c. de Miranda. — Dr A. H.

Böhm, De internationale Politie-macht, een Nederlandse gedachte. — Mr H. G. Nieuwkerk, De taakomschrijving van de Hoge Raad. — Mr I. van Creveld, De trouwbelofte in het nieuwe B.W. — Mr M. V. Polak, Een Amerikaans claim op het denkbeeld van een internationale politie-macht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, n° 4475, 19 januari 1957 :

In memoriam F. W. Swane. — Mr C. H. Beekhuis, Enige problemen met betrekking tot de hypotheek op een onverdeeld aandeel (III). — Mr W. Hoevers, De dochter van de tandarts, m.o. Prof. Mr J. C. van Oven. — Prof. Mr G. de Grooth, Overzicht der Nederlandse rechtspraak, Verbintenissrecht 1955 (II).

Journal des Tribunaux, n° 4135, 20 janvier 1957 :

Jacques Basyn, Propos sur une réforme hardie de l'enseignement du droit. — Jean Eeckhout, La loi du 30 juin 1956; modifiant les dispositions du code civil relative aux seconds mariages et au divorce. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer, n° 79, 15 janvier 1957 :

René Piret, L'instabilité monétaire et les régimes matrimoniaux. — Jurisprudence.

Revue de l'administration et du droit administratif de la Belgique, le livraison 1957.

L. Stichelbaut, Etat-civil. — Loi communale, Loi du 2 juillet 1956 autorisant les bourgmestres et les officiers de l'état civil à déléguer à des agents communaux la délivrance d'actes ou d'extraits ainsi que d'autres documents. — Commentaire.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation, 2^e cahier, 12 janvier 1957 :

Jean Louis Quermonne, La réforme de structure des territoires d'outre mer et des territoires associés selon la loi-cadre du 23 juin 1956.

Juris classeur périodique. — La semaine Juridique, n° 3, 16 janvier 1957 :

M. Rolland, Le ministère public, agent non seulement de répression mais de prévention. — H. Bulte, Le délai de péremption applicable aux inscriptions de privilèges ou d'hypothèques prises directement par les établissements ou collectivités bénéficiaires du délai prolongé, et subrogés aux droits d'un créancier ordinaire.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het Rechtskundig "Weekblad"